Stjepan Antoljak

MISCELLANEA JADERTINA

1.

TRI PRILOGA ZA PROUČAVANJE HISTORIJSKE TOPOGRAFIJE I TOPONOMASTIKE ZADARSKIH OTOKA I OKOLINE ZADRA

a) *Kornat*

Historijska topografija i toponomastika zadarske okolice (otoci i kopno) vrlo je važna za proučavanje pojedinih problema naše hrvatske narodne povijesti. Kako dosadašnji štampani izvori ne pružaju dovoljno gradiva, da se detaljnije pozabavimo tom granom znanosti, potrebno je da ponekad iznesemo na svijetlo, što nam o tom kažu sama arhivalija.

Pitanjem Kornata u zadnje doba pozabavio se uz autora ove radnje[1] opširnije P. Skok,[2] a M. Šenoa je pokušao navesti, kako se taj otok i njegov otočni skup kroz stoljeća sve nazivao.[3]

I dok je Antoljak pogodio, da je »insula Sancta Maria (Sancta Maria della Toretta)« Kornat, kako ćemo i u toku ovog raspravljanja vidjeti, Skok smatra, da se Porfirogenetov »Katautrebenu« ne može sa pouzdanošću identificirati s Kornatom. Dalje navodi, da je talijanski izraz za nj Isola Incoronata, što znači od riječi do riječi »okrunjeni otok«, a naši učeni ljudi, misleći, da je talijanski izraz ispravniji od našeg naziva Kornat, »nađoše izraz Krunarski otoci, kako narod ne govori«, te kaže, da »nijedan od pomenuta tri imena nije hrvatskoga porijekla«. Stoga dolazi filološki do pretpostavke, da bi prvobitni naziv ovog otoka glasio »insula (ili insulae) corrimata« t. j. »razdrobljeni otoci« i da taj naziv odlično pristaje kako pojedinačnom otoku tako i čitavom otočkom skupu.[4] Šenoa uzima sve moguće strane, pa djelomično i naše štampane izvore i pisce, te stavlja, da su za Kornat postojali ovi nazivi: Lencorona, Corano,[5] Hya, Cornate, Lencoronata, Encoronata, Hye, que vocatur Corona, Incoronata i Incoronada, dok za Krknatu, držeći se Račkoga, kaže, da se po Konstantinu Porfirogenetu zvala καταυτρεβενώ a »Sta Maria« stavlja čak pod naziv Dugi otok.[6]

Kako nas zanima, na koji je način Kornat dobio svoje ime i kako se prije toga sve zvao,[6a] to ćemo pustiti, da nam o tom redom govore sami izvori. Mi ne ćemo ovdje ulaziti u to, da li se od složenice »καταυτρεβενώ« pod imenom »καταυ« krije otok Pašman (a i Ugljan),[8] a pod »τρεβενώ« Kornat, što bi bio najstariji naziv za ovaj otok, već ćemo odmah preći na njegovo uistinu prvo ime, koje je poznato u spisima Državnog arhiva u Zadru, a to je »insula sancte Marie«. Pod tim se imenom istom 1354. godine spominje ovaj otok,[9] a onda 1361. i 1364.,[10] dok se 1389. piše »insula uocata Taraç«,[11] pa 1417. opet »insula sancte Marie«.[12] God. 1435. nailazimo prvi put uz to ime na naziv »ad caput Cornate«,[13] 1456. čak na ime »izola di santa Maria«,[14] ali već 1459., 1466., pa 1468. i 1513. ponovo se javlja kao »insula sancte Marie«.[15] U atlasu Graziosa Benincase iz Ancone (1471) nalazimo također prvi put ime »Incoronata«, dok u rukopisnom djelu istoga Benincase, koje se čuva u Vatikanskoj biblioteci, stoji naziv »Lanchoronata«.[16] Godine 1513. zove se taj otok prvi put i »Toreta«.[17] Godine 1515. imamo prvi put njegov naziv na hrvatskom jeziku »insula vocata Stomorin otoch in loco vocato Tarde«,[18] 1527. zove se »l'isola Toreta de Levante ... l'isola Toreta de ponente ...«,[19] 1533. »insule sancte Marie dela Toreta ...«,[20] 1534. »insula Toreta parte ponentali ...«,[21] 1542. »... Turrettae a parte ponentali ...«, »... insulae sancte Mariae della Torretta a parte ponentali ...«, »insulae sancte Mariae della Torretta a parte syrocali ...«, »... insula sancte Mariae in loco uocato Tartussa ...« i »... insulae sancte Marie Turrette syrocalis et donentalis(!) ...,[22] a na geografskoj karti iz iste godine stoji za to otočje naziv »Incoronata«.[23] God. 1550. naziva se »... Turette a parte orientali ...« i »... Turrete parte syrocalis ...«,[24] 1569. »... Torrettae a parte sirocali ...« i »...insulae Torrettae a parte ponentali ...«,[25] a 1571. »... insula Turreta in loco vocato Tertusa a parte sirocali ...«.[26] God. 1590. spominje se na tom otoku ponovo naziv »... in luoco Tertussa ...«, a 1591. »... isola Stomorin otoch loco Tertussa ...«,[27] 1594. se piše »... Tertussa ...«, 1595. »... luoco detto Tortussa ...«, »... Torretta sopra il terreno detto Ragninapoglie ...«,[28] »... detta isola di Stomorin otoch apresso la Torretta ...«,[29] 1596. »... Taraz alla Torretta ...«,[30] i »... alla Torretta ...«,[31] a na kraju 16. stoljeća »... Chernata ...«, »... Tortusa ...«, »Torretta ponental ...«, »...Torretta scirocal ...« i »... Cherenata ...«.[32] God 1606. u atlasu Dubrovčanina Vincenca Demetrija Volčića (Volcius) stoji »Toretta« i po prvi put »incoronate«,[33] kao i 1624. naziv »Corronate«.[34] G. 1640. zove se »scoglio di Torretta parte sirocal ...« i »scoglio di Tartussa«,[35] dok 1654. ponovo »... scoglio delle Torrette ...«.[36] God. 1666. Lucius naziva ovaj otok »Coronati« i položaj na njemu »Toretta«,[37] a V. M. Coronelli, talijanski kosmograf i geograf (r. 1650. – u. 1718.) u svojoj zbirci karata ima naznačeno za sam glavni otok u tom skupu »isola Coronata« sa položajem »Torretta«, a sav taj otočni skup zove »scogli Coronati«.[38] God. 1710. nailazimo ponovo na ime »scogli dell'Incoronate«,[39] a to se ponavlja i 1717. u spisima zadarskog kneza »... nel'isola deli Incoronate luoco chiamato Tartussa ...«.[40] U jednoj

karti Dalmacije, načinjenoj iza 1718. godine, sam glavni otok ovog skupa se naziva »isola Coronata«,[41] kao i na jednoj drugoj iz 1780. (i 1804.).[42] Dok na pomorskoj karti iz 1784. isti se otok zove »isola Coronate«,[43] a na drugoj topografskoj karti Dalmacije iz 1787. »isola Incoronata«,[44] dotle iste godine u djelu »Topografia veneta« stoji »L'Isola Coronata« i na tom otoku »una sola villa detta la Torretta«.[45] God. 1798. nalazimo u jednom dokumentu čak ovaj naziv za taj otok: »isola Incoronata antiquitus detta Torretta«.[46]

I dok A. Maschek donosi, da se ovaj otok zove »isola Incoronata, Krunarski otok, Kornat« sa položajem »Torretta, Tarac«,[47] Brunelli kaže, da Slaveni nazivaju Kornat ili Krknata, koji se glasovno slažu s Incoronata na talijanskom jeziku.[48] Austrijska special karta (1:75.000) zove isti otok »Incoronata (Kornat)« i na njemu stavlja »Ruine Torrette«, a druga pak austrijska karta (1:200.000) ima samo »Incoronata«, dok karta, koju je 1918. (studeni) izdao talijanski vojni institut (1:500.000), naziva ga »isola Incoronata«. Na vojno-geografskoj special karti nekadašnje kraljevine Jugoslavije od 1933. godine (1:100.000) nalazimo za isti otok naziv »Kornat« sa položajima »Toreta« i »Trtuša«, a na talijanskoj special karti iz 1938. godine (Serie JUZ – 1:50.000) ima za taj otok opet ime »I. Incoronata (Kornat)« sa »Ruine Torrette«. Međutim za cijelo ovo otočje geografska karta Jugoslavije (1:500.000, Zagreb 1949) stavlja zajednički naziv »Kornati«.

Iz svega toga možemo zaključiti, da za Kornat doduše postoji naziv na karti (1311) i u kartografskom djelu (1375) »Encoronata«, »lencoronada«, ali je u domaćim izvorima najstariji utvrđeni naziv za glavni otok u kornatskom skupu »insula sancte Marie« i da se javlja prvi put u drugoj polovici XIV., a nestajući otprilike u prvoj polovici XVI. stoljeća kada se čak naziva »insula sancte Marie dela Toreta«[49] ili »insulae sancte Marie Torrette«. Samo 1389. se javlja naziv »Taraç« za cijeli otok, a na kraju XVI. stoljeća kao lokalitet.[50] God. 1435. prvi put imamo za taj otok izraz »Cornate«, 1471. također po prvi put na talijanskoj geografskoj karti i portolanu »Incoronata« i »Lanchoronata«, 1513. »Luncuronata«, »Toreta«, a 1515. čak »Stomorin otoch«. Naziv za otok Kornat »torreta«, »Torretta« ili »Turreta« (sa lokalitetom ili nazivom za otok »Tartussa«, »Tertussa« ili pak »Tortussa«),[51] dominira u XVI. i do iza prve polovine XVII. stoljeća, dok ime »Stomorin otoch« iščezava sasma već na kraju XVI. stoljeća. Međutim baš na kraju XVI. stoljeća pojavljuje se naziv i »Chernata« i »Cherenata«, a na početku XVII. po prvi put i »Incoronate«, pa 18 godina kasnije »Corronate«. Istom u drugoj polovici XVII. stoljeća nalazimo na geografskoj karti taj otok pod imenom »Coronati«, a onda opet kao »Coronata«. Tada se i otočni skup naziva »scogli Coronati« a na početku XVIII. stoljeća »scogli dell'Incoronate« ili se glavni otok zove »isola deli Incoronate«, pa opet »Coronata«, »Coronate«, »Incoronata« ili »Incoronata (Kornat)«, »Kornat« i danas na našoj najnovijoj geografskoj karti za sve otočje zajednički naziv »Kornati«.

Prema tome se jasno vidi, da je sam naziv Kornat (i Kornati) očito sasma drugog,[52] a ne talijanskog podrijetla (Incoronata), koji je tek u XVIII. i XIX. stoljeću prevladao umjetno podržavan na geografskim kartama i u službenim spisima. Međutim stanovnici otoka Iža, koji doduše nijesu znali, da je ovaj otok imao već davno svoje lijepo narodno ime »Stomorin otok«, već duže vremena Kornat nazivaju »Opat« (tako se zove jugoistočni krajnji rt i uvala otoka Kornata), a cijeli otočni skup »Kornat«.[53]

[1] S. Antoljak, Zadarski katastik 15. stoljeća, Starine JA 42, Zagreb 1949, 384, 408.

[2] Petar Skok, Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, Zagreb 1950, 125–133.

[3] M. Šenoa, Prilog poznavanju starih naziva naših otoka, Geografski glasnik, g. 1949.–1950., br. 11–12, Zagreb 1950, 78.

[4] Petar Skok, o. c., 126, 127.

[5] To znači mjesto Lukoran na otoku Ugljanu, a nije naziv za Kornat.

[6] M. Šenoa, o. c., 78, 77.

[6a] Tako još 1928. godine Ivekovič pozabavivši se ovim otokom piše, da se na karti Genovežanina P. Vescontea iz 1311. godine nalazi za njega naziv »Encoronata«, 1375. u djelu »Mondo conosciulo in lingua catalana« »lencoronada«, 1426. na karti Jakova Giraldia »torreta«, a 1513. u radnji Vesconto de Mujola »Luncuronata«. No donoseći onaj podatak iz 1426. godine kaže, da »Tarac (tal. Torrete) na otoku Kornatu pominje se samo na karti Giraldijevoj« (Ć. Iveković, Dugi otok i Kornat, Rad JA 235, Zagreb 1928, 274, 250, 251), što naravno ne stoji, kako ćemo iz izvora vidjeti.

[7] F. Rački, Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia, MSHSM VII, Zagrabiae 1877, 404, 414.

[8] Bianchi tvrdi bez ikakvog obrazloženja, da je Ugljan Plinijeva »Lissa«, a Porfirogenetov »Cantatrebeno« (C. F. Bianchi, Zara cristina II, Zara 1879, 86). U najnovije doba A. Filipi dokazuje, da se pod Konstatinovim Katan (sic) razumijeva i Pašman i Ugljan, koji su u ono vrijeme sačinjavali jedan otok i imali zajedničko ime (gl. o tom opširno: A. R. Filipi, Zašto Porfirogenet ne spominje i otok Ugljan, Zadarska Revija 3, Zadar 1952, 29–37).

[9] »... Stanoy condam Cossenig de Pestumano brauarius in insula sancte Marie ...« (Državni arhiv u Zadru [DAZ] – Spisi zadarskog notara [SZN]) Andrea de Cantio (1353.–1356.) b. I, f. II, 39a 11. III. 1354.).

[10] Š. Ljubić, Listine o odnošajih između Južnoga Slavenstva i Mletačke republike IV, MSHSM IV, Zagreb 1874, 33, 66, 67.

[11] DAZ–SZN Raymundus de Modiis (1384.–1389.) b. I, f. I–19. I. 1389.

[12] »... terre insulle sancte Marie districtus Jadre posite a parte boreali dicte insule ...« (DAZ – SZN Theodorus de Prandino (1403.–1441.) b. II, f. II, 48a – 7. X. 1417.).

[13] »... et prouentus insule sancte Marie districtus Jadrensis omnium quoque suorum scopulorum: de trauersa usque ad Celerach et ab Insula Magna usque ad caput Cornate et Corbe uersus austrum ...« (DAZ–Datia et incantus civitatis Jadre et eius districtus (1431.–1454.), 28–26. II. 1435.).

[14] DAZ–Libro di conti della famiglia di ser Donato Matafarri (1441.–1474.) – 29. IV. 1456.

[15] Ibid. – SZN Johannes de Calcina (1439.–1492.) b. V, f. VIII/5, 238 – 25. V. 1459. – SZN Johannes de Salodio (1451.–1501.) b. I, f. I/5 – 26. VI. 1466. – SZN Simon Damiani (1440.–1476.) b. V, f. VI/8, 375a – 24. IV. 1468. – Datia .. (1510.–1514.) 20 – 6. I. 1513.

[16] M. Emiliani, L'arcipelago dalmata nel portolano di Grazioso Benincasa, Archivio Storico per la Dalmazia, a. XII, v. XXII, f. 131, Roma 1937, 407, 414.

[17] »...incantus insule de la Toreta...« (DAZ–SZN Johannes Philippus Raymundus [1487.–1515.] b. I, f. I/2 – 9. IV. 1513.).

[18] DAZ–SZN Petrus de Pago (1486.–1529.) b. II, f. II/2 – 27. VIII. 1515.

[19] Š. Ljubić, Commissiones et relationes Venetae I, MSHSM VI, 200.

[20] DAZ – In hoc libro seu volumine describantur et annotabuntur omnia datia civitatis Jadre nec non omnes incantus tam insularum et schopulorum quam castrorum Aurane, Novigradus et Jube, et nonnullorum villarum districtus Jadre occurentium de tempore in tempus pro ut inferius continetur (1531.–1561.) br. 4 (29, 29a) – 21. XII. 1533.

[21] Ibid. – SZN Petrus de Bassano (1531.–1570.) b. I, f. I – 7. X. 1534.

[22] Ibid. – In hoc libro.....77 – 27. II. 1542.

[23] Kartu je načinio Jacome dé Castaldi po originalu, koji se čuva u Vatikanskoj biblioteci, a štampana je u Veneciji 1542. godine (Archivio Storico per la Dalmazia, a. VII, v. XIII, f. 77, Roma 1932, 233).

[24] Ibid. – In hoc libro....., br. 15 (125, 127) – 4. i 8. X. 1550.

[25] Ibid. – SZN Horatius de Marchettis (1567.–1574.) b. I, f. I, 38 – 25. VIII. 1569.

[26] Ibid. – Nicolaus Drasmileus (1539.–1577.) b. I, f. II/6, 24 – 17. II. 1571.

[27] Ibid. – SZN Simon Venier (1586.–1616.) b. I, f. IV, 71a, V, 20 – 17. X. 1590. i 9. I. 1591.

[28] Ibid. – Spisi zadarskog kneza Filippo Bon (1594.–1596.) 140a, 135, 134 – 29. IX. 1594., i 24. VI. i 18. VIII. 1595.

[29] Ibid. – SZN Francesco Primizio (1590.–1608.) b. I, f. I/ 3 – 1595. g.

[30] »...sei gognali dei uigna alla man Panca de Taraz alla Torretta...« (Ibid. – Spisi zadarskog kneza Filippo Bon III, 145 – 21. I. 1596.).

[31] Ibid. – Spisi zadarskog kneza Filippo Bon III, 147a – 12. V. 1596.

[32] Ibid. – Spisi bivšeg samostana sv. Kuzme i Damjana br. 201, str. 27, 27a. Po svoj prilici prijepis iz kraja 16. stoljeća. Jelić je ova imena krivo prepisao (L. Jelić, Povjesno-topografske crtice o biogradskom primorju. Preštampano iz »Viesnika hrv. arheološkoga društva« NS III, Zagreb 1898, 51).

[33] D. Donati, Una carta nautica del 1606. di Vicenzo Volcio di Ragusa, Archivio Storico per la Dalmazia, a. III, v. VI, f. 31, Roma 1928, 321.

[34] »...posti alle Corronate sopra il terreno di s. Marco in luoco chiamato Chneseuo poglie...« (DAZ–SZN Zuanne Braicich [1621.–1645.] b. I/11, 31 – 8. VIII. 1624).

[35] DAZ–SZN Zuanne Braicich b. VII, f. VII/79, 6, 6a – 4. VII. 1640.

[36] DAZ – Spisi generalnog providura za Dalmaciju i Albaniju Lorenzo Dolfin (1652.–1654.), 252a – 1654. g.

[37] J. Lucius, De Regno Dalmatiae et Croatiae libri sex, Vindobonae 1758. – geografska karta »Dalmatia et regiones adiacentes« (Tabl. III) na kraju knjige.

[38] V. M. Coronelli, Mari, golfi, isole, spiaggie, porti, città, fortezze ed altri luoghi dell'Istria, Quarner, Dalmazia, Albania, Epiro e Livadia, delineati e descritti, Venezia 1688. (Contado di Zara).

[39] DAZ – Spisi generalnog providura za Dalmaciju i Albaniju Vicenzo Vendramin (1708.–1711.) III, 534 – 1710. god.

[40] Ibid. – Spisi zadarskog kneza Giovanni Pasqualigo (1715.–1717.) I, 377a – 1717. g.

[41] Ibid. – Disegno cartografico della provincia di Dalmazia.

[42] Ibid. – Nouvelle carte della partie occidentale de Dalmatie, Venise 1780. i 1804. g.

[43] Ibid. – Nuova carta marittima del Golfo di Dalmazia e delle isole di Corfù, Ceffalonia, Santa Maura, Zante, capo di Chiarenza, e capo Santa Maria sino al capo delle Colonne per Lodovoco Furlanetto 1784. g.

[44] Ibid. – Nuova carta topografica della Dalmazia divisa ne suoi territori, delineata delli signori ingegneri Melchiori e Zavoreo 1787 g.

[45] Topografia veneta ovvero descrizione dello stato veneto I, Venezia 1787, 191, 193, 228, 238, II (karta Dalmacije).

[46] Ibid. – Politički spisi I. austrijske vladavine (1797.–1806.) I, br. 45 – 3. II. 1798.

[47] A. Maschek, Geographisch-statistische Repertorium der bewohnten Orten in Königreiche Dalmatien, Zara 1888, 148.

[48] V. Brunelli, Storia di Zara I, Venezia 1913, 116.

[49] Skok navodi, da austro-ugarska specijalna karta bilježi ruševine zvane Torette, a jugoslavenska vojno-geografska piše Tureta (P. Skok, o. c., 127). Međutim na onoj jugoslavenskoj vojnoj karti iz 1933. g. stoji baš »Toreta«.

[50] Iveković kaže, da je Tarac ili talijanski Torrette bilo drugo nekoć naseljeno mjesto na Kornatu i da se ondje nalazi ruševina pod imenom Tarac, dok je u kartama starijim i novim obilježen kao Torrette, te nadodaje, da talijansko ime »Torrette« posve dobro označuje pravi značaj i svrhu te zgrade, sada već u ruševinama. Nadalje kaže, da osim na starim kartama ne dolazi nigdje ime ovoga mjesta niti kao Torrette, niti kao Tarac, a hrvatski naziv »Tarac« po svoj prilici potječe od talijanskog imena (Ć. Iveković, o. c., Rad JA 235, 275–278). Skok pak stavlja među novije mletačke nazive Tarac (od tal. Terazzo »veranda«) i kaže, da se tako zove polje i brdo na Kornatu i da je tu i mala crkvica (P. Skok, o. c., 129). Međutim, malo prije izneseni nazivi iz spisa Državnog arhiva u Zadru daju nam pouzdaniji oslonac za utvrđivanje najstarijega naziva toga otoka.

[51] Najveće nastanjeno mjestance na Kornatu u polju Trtuša, naziv latinskog podrijetla, dolazi, prema prof. P. Skoku, od tortuosus »zavinut, iskrivljen, krivudast« (P. Skok, o. c. 127–129).

[52] J. Smodlaka smatra, da su latinskoga »porijekla imena Rava (rapa) Kornat (coronata)« (J. Smodlaka, Imena mesta i meštana na tlu Jugoslavije, II, Prilog Vijesniku za arheologiju i historiju dalmatinsku LII, Split 1946, 10).

[53] Ovaj sam podatak dobio od dra R. Jelića, rodom iz otoka Iža.

b) *Vrgada*

Vrgada, krajnji južni otok nekadašnje zadarske općine i nadbiskupije, udaljen od Zadra 25 milja,[1] zove se prema caru Konstantinu Porfirogenetu u 10. stoljeću »Λουμβρικατόν« u mletačkoj kronici Ivana Đakona (kraj 10. st.) »Levigrada«, a u jednoj darovnici u korist samostana sv. Krševana u Zadru na tom otoku se navodi kao tvrđava »Lubricata« (1096).[2] Iza toga ne nalazimo dugo spomena u izvorima o ovom otoku. Istom 1390. se on javlja kao »insula Lapcate«,[3] a u portolanu iz 1420. g. zove se »Bergata« i »Lauergada«.[4] U spisima zadarskih notara se dalje navodi kao »insula Vergate« (1435),[5] »insula Vergade« (1435, 1450),[6] ponovo »insula Vergate« (1453), onda »insula Lapchat« (1453, 1454),[7] »insula Vergate« (1475, 1484, 1490) ili »insula Uergade« (1478).[8] U 16. stoljeću se naziva i dalje »insula Vergade« (1500),[9] zatim insula »Laptach« (1511),[10] »Vergata« (1512),[11] »Vrigada« ili »Vergada« (1520),[12] ponovo »insula Vergata« (1521, 1523),[13] »La Vergada« (1527),[14] »Vergade« (1550),[15] »insula Lapchati siue Vergate« (1555),[16] »insula Vergate« (1556, 1560, 1561),[17] a na kraju 16. stoljeća zove se »Vergada«.[18] Na početku 17. stoljeća opet se javlja za ovaj otok ime »Lapkat« (1609, 1613, 1617),[19] koje nailazimo u izvorima i na početku druge polovice istoga stoljeća,[20] a onda i na početku 18. stolj., kada se i njegovi stanovnici nazivaju »Lapkaćani«.[21] Međutim već na Coronellijevoj karti iz 1688. g. zove se ovaj otok »Vergada«,[22] koji se otada tako stalno javlja na svim kasnijim ostalim geografskim kartama i u službenim spisima, a onda konačno i kao »Vrgada« do danas.[23]

Prema tome je očito, da se nazivi »Lumbricaton«, »Lubricata«[24] i »Levigrada«[25] iz 10.–11. stoljeća ponavljaju istom od 1420. godine do danas u malo izmijenjenom obliku (Lauergada, Bergata, Vergada, Vergata, Vrigada, Vrgada), dok je za ovaj otok ipak prema tim nastalim prekrojenim imenima barem za 30 godina stariji naziv »Lapcate« (1390), koji glasi kasnije i »Lapchat« ili »Laptach« ili čak »Labkat« ili »Lapkat«, te se konačno gubi u 18. stoljeću ispred naziva »Vergada« ili »Vrgada«.[26]

[1] C. F. Bianchi, o. c., II, 137.

[2] F. Rački, o. c., 404, 427, 175. Još i V. Brunelli, o. c., I, 117, 302; L. Marčić, Zadarska i šibenska ostrva, Beograd 1930, 271; P. Skok, o. c., 139–141.

[3] DAZ – SZN Vannes condam Bernardi di Firmo (1375.–1424.) b. I, f. I/4, 83 – 1390. g.

[4] L. Donati, Appunti per la storia della geografia della Dalmazia nel XV e XVI secolo, Archivio Storico per la Dalmazia, a. III, v. V, f. 27, 128, 132, 136.

[5] DAZ – Datia ... (1431.–1454.), 27 – 1435. godine.

[6] »... in insula Vergade ... loco vocato Garbe iuxta arborem vocatam quercus siue cerniçam ...« (Ibid. – SZN Nicolaus quondam Benedicti (1433.–1469.) b. I, f. I/1 – 19. X. 1435.) – SZN Nicolaus quondam Benedicti b. II, f. IV, 3a, 4 – 8. VI. 1450.

[7] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. IV, f. VI, 428, 370a, b. V, f. VII, 77a – 13. IV., 1. IX. 1453., 12. I. 1454.

[8] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. VI, f. X/5, 109 – 10. II. 1475. »... Martin Jercouich de insula Vergate districtus Hyadrensis ... Jacobo Cuitchouich parochiano dicte insule ... in dicta insula in loco vocato Laptiac super tereno sancti Marci ...« (SZN Johannes de Salodio b. II, f. II/11 – 10. V. 1484.) – SZN Franciscus Grisinus (1454.–1459.) b. II, f. II/5 – 18. V. 1490. – SZN Gregorius de Bosco (1465.–1497.) b. II, f. II/5 – 5. VIII. 1478.

[9] Ibid. – Datia ... (1492.–1510.), 26 – 25. X. 1500.

[10] Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/1 – 3. XII. 1511.

[11] »... presbiteri Petro Badlich rectori sancti Andree de la Vergata ... in dicta insula in loco vocato Laptich super terreno sancti Marci ...« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/2 – 16. XI. 1512.).

[12] Ibid. – Spisi zadarskog kneza Pietro Marcello (1518.–1521.) I, 86, 87 – 15. i 25. V. 1520.

[13] SZN Hieronymus Ravagninus (1512.–1532.) b. I, f. II/2, b. II, f. III/7 – 16. VI. 1521., 13. X. 1523. (»... parochiali ecclesie sancti Andree de insula Vergata ...«).

[14] Š. Ljubić, Commissiones et relationes Venetae I, MSHSM VI, 200, 220.

[15] »... in dicta insula (Vergade) in loco vocato Laptich ...« (DAZ – SZN Franciscus Thomasius (1548.–1561.) b. I, f. I/2, 8 – 11. III. 1550.).

[16] »... Helena filia Joannis Gicha de insula Lapchati siue Vergate ...« (Ibid. – SZN Nicolaus Drasmileus b. IV, f. VIII (testamenti) br. 28 – 14. XII. 1555.).

[17] »... in dicta insula (Vergate) in loco uocato Papratnize ...« (Ibid. – SZN Franciscus Thomasius b. I, f. I/3, 2 – 15. I. 1556.). »... de insula Vergate ... in loco uocato Strana ... in loco uocato Duscha ... in loco uocato Gherba ... insule Vergate in locis suprascriptis super terreno sancti Marci ...« (Ibid. – SZN Franciscus Thomasius b. I, f. I/3, 5 – 24. III. 1556.) »... in dicta insula (Vergata) ... in loco vocato Gherbe et ... Lucina ...« (Ibid. – SZN Daniel Cavalca (1551.–1566.) b. I, f. II/2, 49 – 14. I. 1560.) »... in dicta insula Vergate loco vocato Sgon ... in loco uocato Zuartaglie ... in loco dicto Dusca ... in loco dicto Podubacie ...« (Ibid. – SZN Simon Mazzarellus (1555.–1589.) b. II, f. IV/5 – 7. i 17. III. 1560.) »... in dicta insula (Vergata) loco uocato Strane ... loco vocato Cucauiza ...« (Ibid. – SZN Simon Mazzarellus b. II, f. IV/6 – 11. X. 1561.).

[18] L. Jelić, o. c., 51.

[19] DAZ – Glagolske matice vjenčanih iz Pašmana (1582.–1613.) – 1609. g. – Glagolska matica krštenih iz Banja II – 1613. i 1617. g. Te sam podatke dobio od Vlade Cvitanovića, župnika u Velom Ižu. Ovaj je iza toga dao te podatke i prof. B. Jurišiću, koji ih je objelodanio (B. Jurišić, Starohrvatska imena dvaju naših otoka, Rad JA 293, Zagreb 1953, 240), navevši, da je sada »ovo pitanje potpuno razbistreno« (Isti, Izvještaj o istraživanju glagolskih spomenika Vrgade, Ljetopis JA 57, Zagreb 1953, 245).

[20] P. Skok, o. c., 140, 144, i B. Jurišić, Starohrvatska imena ..., Rad JA 293, 237, 238, 241.

[21] Župni ured u Salima – Libar braće sv. Marije u Salima, 116 – 14. V. 1719. g. Taj mi je podatak dao dr. A. M. Strgačić, arhivist Državnog arhiva u Zadru. Ovaj je iza toga dao taj podatak i prof. Jurišiću, koji ga je također objelodanio (B. Jurišić, Starohrvatska imena, Rad JA 293, 239, 240).

[22] V. M. Coronelli, o. c. (Contado di Zara).

[23] Danas Siljani (stanovnici mjesta Sali na Dugom otoku) zovu Vrgadu Lavrikat, kako mi je rekao dr. M. Barada, da mu je to kazao sada već pokojni don Ante Jagić. Međutim prof. Jurišić, kome je pokojni Jagić u svoje vrijeme rekao, da stari Saljani nazivaju Vrgadu Lavkat, a stanovnike Vrgade Lavkaćani, 1949. g. pošao je u to mjesto, gdje nitko od staraca nije znao za to ime (B. Jurišić, o. c., Rad JA 293, 237, 239).

[24] Interesantno je, da je F. Bulić 1886. g. pokušao na vrlo naivan način pobiti, da se ti nazivi odnose na Vrgadu i iznio, »da je Lubricata Konstantina Porf. dandanašnji otok Pag« (F. Bulić, Prinosak poznavanju starina rimske Liburnije, I. Otoci Liburnije, Bullettino di archeologia e storia Dalmata IX/1, Spalato 1886, 20, 21).

[25] Pod tim imenom drži Bulić, da se »ima razumjeti Vrgada« (F. Bulić, o. c., Bullettino IX/8 (1886), 132).

[26] Prema našim ovdje iznesenim podacima nema dakle sasma pravo prof. Jurišić, kada piše, da na osnovu svega toga, što je naveo, »izlazi, da je današnji otok Vrgada nosio starohrvatsko ime Lapkat do konca godine 1652., a od početka 1653. dobio je službeno ime Vrgada« (B. Jurišić, o. c., Rad JA 293, 242). Ujedno se vidi, da unatoč radovima dra P. Skoka i prof. B. Jurišića o ovom otoku, koji se bave i njegovom etimologijom (B. Jurišić, o. c., Rad JA 293, 235, 236), ipak nije postalo suvišno objavljivanje i sada ove moje radnje.

c) *Oštri rat – Uršcvac – Puntamika*

I.

Historijska topografija i toponomastika zadarske okolice je vrlo važni ključ za rješavanje mnogih problema u našoj hrvatskoj narodnoj povijesti.

U taj sklop svakako spada i današnji Oštri rat ili Puntamika.

Dosada je o historiji ovog mjesta, iako sasma ukratko i nepotpuno, pisao samo zadarski kroničar C. F. Bianchi[1] (r. 1805 – u. 1891).[2]

Stoga ćemo mi sa raspoloživim izvornim podacima nastojati nešto više reći o Oštrom ratu, za koji su mnogi historičari i diletanti historijske nauke proizvoljno tvrdili da su se baš ondje odigrale dvije značajne pomorske bitke. Međutim za prvu (887) bjelodano je dokazano da nije kod tog rta bila već kod Makarske.[3] Glede druge (1190) zadarski nadbiskup P. D. Maupas (r. 1813 – u. 1891)[4] prvi je nabacio da bi u doku-

mentima spomenuto mjesto »Trani«[5] bila možda »Puntamica«.[6] Ovo je mišljenje iznio u svojoj knjizi i V. Lago navevši da su u toj bici sudjelovali čak i Mađari.[7]

Bianchi još više proširuje oba ova navoda i također stavlja da je vjerovatno »Trani« ondje gdje je danas »Puntamica«.[8] Vj. Klaić (r. 1849 – u. 1928) samo opisuje zadarsku pobjedu i zauzeće mletačkog kaštela na predbrežju Treni.[9] Zadarski lokalni historičar L. Benvenia (u. 1914)[10] bio je prvi, koji se nije složio sa smještajem »Treni« kod Puntamike.[11] F. Šišić (r. 1869 – u. 1940) naprosto kaže da su Zadrani pobijedili kod današnjeg predbrežja Puntamike,[12] a zadarski talijanofilski historičar V. Brunelli (r. 1848 – u. 1922)[13] poput Klaića tu bitku samo registrira, ne ulazeći u pitanje lokaliteta, gdje se ona odigrala.[14] Zadnji zadarski talijanski historičar G. Praga je pobio sve one, koji su se zalagali za »Puntamiku«, ali njegovi razlozi, da se je »Treni« nalazio negdje na otoku Cresu,[15] nijesu uvjerljivi.[16] Ovo Pragino mišljenje uzeo je kao definitivno rješenje Benvenuti,[17] dok se Šišić opet na to pitanje osvrnuo i naglasio da je možda »kod današnjega rta Puntamike« bila ta bitka, ali da ipak »nije sigurno, da je nekadašnji rt Treni danas Puntamika« i da mu se Pragin smještaj ovoga mjesta na Cres »zbog udaljenosti od Zadra ne čini vjerojatnim.«[18]

Svakako dakle po našem mišljenju a iz toponomastičkih razloga nema ni govora da je 1190. godine bila ikakva bitka kod Oštroga rata ili Puntamike, a gdje je rt »Treni« to će zasada ostati i dalje neriješeni problem.

Značajno je da je u početku 13. stoljeća imao samostan sv. Kuzme i Damjana neki svoj posjed in »Muchla bona«[19] t. j., kako ćemo vidjeti, u Oštromratu ili Puntamici, te je tada ovo mjesto bilo dosta naseljeno.[20] U njemu je uz crkvu sv. Stošije,[21] koja po tradiciji potiče još iz 931. godine,[22] postojala i crkva sv. Jurja,[23] koja se spominje još krajem 13. stoljeća,[24] a ne tek 1355. godine, kako to tvrdi Bianchi.[25] Mnogo više dokaza, da je Oštrirat bio daleko jače naseljen u 14. stoljeću, imamo iz spisa zadarskog notarskog arhiva. Tada je i tamošnja crkva sv. Stošija postala »capellania seu rectoria« (1349)[26] i imala je čak u neposrednoj blizini svoje soline[27] ili solane.[28]

U Oštrom ratu imali su svoje posjede gotovo sami Zadrani. Tako plemić Bartol de Milano,[29] koji je u tom mjestu[30] kao najveći posjednik imao i svoje kmetove.[31] Uz njega kao i još neke[32] spominju se ovdje u to doba kao vlasnici zemlje ne samo istaknute zadarske plemićke porodice de Georgis, de Varicassis, de Rosa,[33] de Cigali[34] nego i samostani sv. Nikole i sv. Krševana te crkva sv. Marije Svećenika (Presbiterorum) u Zadru.[35]

Godine 1411. navedeni Bartol de Milano oporučio je sve prihode od svoga posjeda »in loco uocato Michabona« monasima reda sv Augustina[36] samostana sv. Pavla na otočiću Galevcu ispred Prekog,[37] a i neki Nikola Draperije, također veleposjednik u tom mjestu,[38] darovao je na isti način neko svoje tamošnje imanje samostanu sv. Krševana u Zadru

uz uvjet da se ta zemlja ne smije na nikakvi način prodati ili otuđiti. Ako ne bude navedeni samostan izvršavao one obaveze, koje mu je on prepisao, onda prelazi to imanje u ruke samostana sv. Katarine u Zadru uz iste uslove (1412, 1413.).[39]

U 15. stoljeću, kada se je stanovništvo Oštrog rata još više povećalo, kako nam to svjedoče brojni već navedeni izvori iz spisa zadarskih notara, postaje i zadarski kanonik Missolus rektor i pleban tamošnje crkve sv. Stošije,[40] koja se od 1454. godine zove već i »plebania«.[41] I navedena crkva sv. Stošiie i ona sv. Jurja imale su također svoje posjede u Oštrom ratu,[42] koji se od 1453. godine dalje zove i »villa«.[43] Krajem 15. stoljeća javljaju se i novi vlasnici u tom mjestu kao što su zadarske porodice de Lancilago i de Pasino[44] ili Pasini.[45] Godine 1513. nalazimo ondje prvoga suca toga sela.[46] God. 1527. ima Oštri rat 70 stanovnika,[47] a 1564. se spominju u njemu čak dva mirovna suca.[48] Međutim za mletačko-turskog rata (1570–1573),[49] Turci su provalili sve do zidova Zadra, pljačkajući i paleći pojedina obližnja sela (1570–71),[50] pa tako uništiše i selo tada već zvano »Pontamica«, gdje se u dokumentu iz 1591. godine spominje da je bilo mjesto t. zv. »Podvornica«.[51] Za vrijeme navedenog rata nije samo bilo uništeno selo »Ponta Mica detta altre uolte Vrseuaz«[52] nego je bila srušena i crkva sv. Jurja, koja se više ne javlja u izvorima. Da li je tom prilikom i crkva sv. Stošije bila sasma srušena[53] teško je reći zbog toga, jer se ona spominje ponovno u jednom dokumentu iz početka 17. stoljeća.[54] God. 1603. u izvorima se spominje i »Pontamica«, a odjelito i »Vrseuaz« kao »loco unito«.[55]

Početkom 17. stoljeća prepušta jedan član zadarske porodice Gariboldi Giovanniu Antoniu Stocco neko svoje zemljište u Oštrom ratu,[56] gdje još i dalje ima svoju zemlju samostan sv. Krševana.[57]

Kad se je iznenada pojavio neki pomor,[58] on opustoši i ovo i onako sada slabo nastavano mjesto.[59] Ali već 1621. godine devet se je porodica htjelo vratiti natrag u Oštrirat, sa čime je bio upoznat i generalni providur u Zadru.[60] Tada prevladava naziv za ovo novo naselje »Pontamica«, u čijoj se blizini spominju solane, a staro se zove »villa uecchia«.[61] Kada je pak ponovno buknula kuga u Zadru, samostan sv. Pavla na Galevcu postade lazaret (1678),[62] te se tada tamošnji redovnici preseliše u Oštrirat. No kroz par mjeseci se opet povratiše na svoj otočić.[63]

Još u prvoj polovici 18. stolj. u Oštrom ratu se spominje kao posjednik zadarska porodica Giusti, koja je ondje sagradila prvu vjetrenjaču.[64] Obitelj Giusti je odlukom mletačkog senata od 7. III. 1743. godine dobila pravo ribarenja od Oštrograta pa sve do »Ostriesta«[65] t. j. do polovice morskog zatona »Valcrociata«,[66] od naroda zvanog »Dikljanska draga«.[67] Uz tu porodicu, koja je uskoro došla u sukob radi tamošnjeg zemljišta sa samostanom sv. Krševana, imali su ondje svoje posjede i razne druge obitelji i t. zv. nabožne ustanove.[68] Međutim su stanovnici Oštrog rata, čija je općina tražila 1755. godine da se pismo generalnog providura upućeno njima prevede na hrvatski,[69] došli u sukob sa seljacima Dikla. Naime Oštroraćani su im činili razne smetnje. Ali je ko-

načno na molbu ugroženih Dikljana i na intervenciju samoga providura Francesca Grimania (1753–1756) okončan taj sukob među njima.[70]

No i novo naseljeni stanovnici iz raznih susjednih otoka, koji iako nijesu boravili stalno u Oštrom ratu,[71] došli su ubrzo u sukob sa samostanom sv. Krševana radi gaja, koji se je nalazio između njihovog mjesta i Dikla. Stoga su uputili molbu već navedenom Grimaniju, žaleći se na postupak crkvene uprave ovog samostana i moleći ga da ih uzme u zaštitu.[72] Ali ni redovnici nijesu im ostali dužni, pa su ih tužili novom generalnom providuru[73] navodeći da je Oštrirat samo baštinska zemlja raznih privatnika i da se nikada nije računao u selo, te da nije imao ni svoju crkvu, ni župnika, ni općinu, ni suca, ni kapetana. Nadalje da tamošnji seljaci ne stanuju ondje stalno. Videći pak da su se u svojim tvrdnjama i suviše zaletili, redovnici, iako dopuštaju da je u prijašnja vremena u Oštrom ratu bilo jedno seoce, što potvrđuje i stari dokumenat a svjedoče i ruševine sv. Stošije, ipak navode da je to sada naprosto jedna naseobina otočana, koji sačinjavaju općinu i nemaju nikakvi drugi posao već da obrađuju zemlje, koje su im opredjelili gospodari uz izvjesne pogodbe. Ujedno su isti redovnici toga samostana priložili i detaljni opis štete, koju su Oštroraćani učinili u gaju sela Dikla.[74]

Kako se taj spor završio, nije nam poznato. Isto tako ni daljni historijat Oštrog rata nije toliko važan i ovo će nekoliko podataka poslužiti samo u toliko, koliko je potrebno da se što uspješnije i cjelovitije rasvijetli pitanje postanka i razvitka naziva ovoga mjesta.

II.

Od pisaca Šime Ljubavac, zadarski književnik (u. 1670)[75] i Luciusov prijatelj, prvi naziva to mjesto »Ponta Micha ovvero Ostri rat«.[76] G. Rieger mu daje već ime »Punta Amica«,[77] a poznata njemačka književnica I. von Düringsfeld (r. 1815 – u. 1876)[78] »Punt'amica« ili »Puntamica«.[79] Gimnazijski profesor F. Petter naziva ga pak »Pontamica«,[80] Maupas »Puntamica«,[81] V. Sabljar »Punt-amica«,[82] a V. Lago »Punt'amica«.[83] Bianchi navađa da se u staro doba »Puntamica« zvala: Puntamichabona, Pontamica, Versenouaz, Oštri rat i čak Promontorium Michuli, od kojih se ovaj zadnji spominje u dokumentima 887., 1355. i 1381. i još u nekim drugima.[84]

A. Maschek donaša za ime: Punta Mica, Mikin rat, da se u staro doba zvalo: Promontorium Michuli, Punta Micha, Puntamichabona, Ponta Micca, Versenouvaz i Ostrirat.[85] A. Nani (r. 1874 – u. 1918)[86] tvrdi da se »Punt'Amica« zvala 887. godine »Promontorio Micolo«,[87] L. Jelić (r. 1863 – u. 1922) pak piše da se među spisima arhiva rogovske opatije nalazi i dokumenat od 23. VII. 1204. godine, u kome rogovski redovnik Girald po zapovjedi opata Dominika iznajmljuje zemlju na Oštrom ratu kod Zadra (Micha lona), a on da navađa i jedan ulomak isprave o zemlji »prope ecclesiam sancti Georgii de Puncta Micabona (Oštri rat)« uz opasku na rubu »Punta mica da dove e' ditta«.[88] Objelodanjujući

spise zadarskog notara Creste de Tarallo, Jelić je izjednačio mjesta »Muclam Bonam« i »Rattam« i nazvao ih »Oštrirat, Puntamica«,[89] dok E. R. Petermann piše to mjesto »Punt'Amica (Mikulin[90] ot[91])«.

Češki historičar K. Jireček (r. 1854 – u. 1918)[92] citira na osnovu objelodanjenih štampanih izvora nazive: Mucla bona (1289), Puncta Miche bone, Puncta Michae bonae i kaže da je to danas »Punta Mica«, a slavenski »Oštrirat«.[93] Šišić pak izdavajući »Memoriale Pauli de Paulo« tumači u bilješci da se pod izrazom »in puncta Michae« ima razumjeti »Rt Puntamica« 3 km sjeverno od Zadra.[94] Dosta tendenciozni V. Brunelli u svom članku »Punta Mica o Punt'Amica« opširno raspravlja o tom imenu i tumači njegovo značenje. Ujedno i on citira po Tarallu izraz »ad Muclam bonam« (1289) kao i po ispravama iz 1205. »Mucla bona« i iz 1236. »in Mugla bona«, te po drugom notaru »Puncta Micha bona« (1413). Uporedo sa time ulazi u opširna filološka razlaganja, smatrajući pogrešnom i krivom zamjenom imena »Puntamica« sa slavenskom verzijom »Mikulina«, te donaša prvi i njen naziv »Ostrirad« iz spisa zadarskog notara Articusia de Rivignano (1400), što on prevađa sa »Punta acuta« ili »Punta sottile«. Pa ipak na završetku toga članka ništa odlučno nije glede toga imena ustvrdio.[95] U svom pak voluminoznom djelu »Storia di Zara« iznaša za to mjesto imena: Punta Mika, Micula o Mucula.[96] Zadarski kroničar i književnik G. Sabalich (r. 1856 – u. 1928)[97] u svoje dvije radnje rekao je od riječi do riječi ovo isto o tom mjestu, upirući se najviše na razlaganje Brunellia, čije podatke iz dokumenata (1400, 1413. g.) samo djelomično iznosi i sa njima se slaže. Ujedno čak nalazi na topografskim kartama na tom položaju ime »Ostriest«, koje malo zatim stavlja u susjedni morski zaliv »Valcrociata«, i ne ulazi u njegovo etimološko razmatranje. Nadalje dokazuje na osnovu izvora da se je »Puntamica« 1760. godine nazivala »Punta detta Mica«, a iz spisa arhiva porodice Zanchi iznosi da se u 16. stoljeću spominje pod »puncta Micha« (1556) i čak ima jedno ime »Simon Pontamicca da Zara«. Na kraju upozoruje da druge dokumente, koji se odnose na »Puntamicu«, treba potražiti kod raznih zadarskih porodica (čija imena spominje) i u arhivu nekadašnjeg samostana sv. Nikole, koji je ondje imao svoje posjede, te završava sa konstatacijom da nije ovdje mjesto odugovlačiti sa opširnim istraživanjima o tom predmetu.[98] S. Metličić zove ovo mjesto »Puntamika«, za koje kaže da se talijanski piše »Puntamica« i razlaže da »punta« znači rat ili rt na moru, a za »mica« da se filolozi nijesu mogli složiti što je to. Citira Brunellijevo mišljenje da je »mica« isto što »muca« (?) t. j. »nizina«, ali ga ne prihvaća i smatra da to pitanje ostaje neriješeno. Nadalje piše da u našim starim ispravama često se naiđe na ime »Ostrirad«, što bi regbi odgovaralo Puntamiki. Ali je ime »Oštri rat« uzmaklo odavno ispred mletačke i austrijske upravne posvemašnje talijanštine i austrijska uprava je uzela da je »Puntamica« zapravo »Punta Amica«, te je dala na ondašnjem svjetioniku isklesati službeno ime: Lanterna di Punta Amica t. j. »Svjetionik Prijateljskog rta . . .« završava svoje razlaganje Metličić.[99] U Brunellijevom posmrtnom historijskom torzu nutrašnjeg stanja historije

Zadra pisac navodi svoju radnju iz 1906. godine o ovom imenu i ostaje pri svojim tadašnjim tvrdnjama da se namjesto »Mica« spominje »Mucla bona«, te da to dolazi od »Mucula« (bara), što u dalmatinskom pučkom narječju znači »Mica«.[100] A. de Benvenuti iznosi prvo Ljubavčev citat imenu »Punta Mica« zatim se dotiče sasma ukratko i mišljenja Brunellia i Sabalicha, pa onda priča kako je »Puntamica« ušla u diskusiju glede bitke Trenia (1190), ali je to Praga pobio.[101]

Nastavnik sveučilišta u Trstu G. Alessio u prvom redu iznosi da se službeno ime »Punta Amica« (i na austrijskoj karti) ili prozvana »Puntamica« zvala po dokumentima: Punta Micha (1556), Puncta Micha bona (1413), Muclam bonam (1289), Mugla bona (1236) i Muchla bona (1205), citirajući sve to iz Brunellia i Sabalicha, ali i iz zadarskog »namjesničkog« arhiva, pa to onda začinja sa tumačenjima iz raznih filoloških štampanih radnji. Napose se zadržava na imenu »Mugla«, »Muchia« i »Mucla«, zatim sve to ispoređuje i suviše opširno, te zaključuje kako morfološko-semantično-korografski razlozi priječe da se u imenu »Puntamica« vidi latinsko dalmatinski derivat: mucula »palude, maremma«. Nadalja »(Punta) – mica <– mikla« izgleda da je tautološka forma preveneto-ilirska mucula »ακρα, promuntorium« i »-mik(l)a muc(ŭ)la« je od slavenske fonetike a ne venecijanske »Muggia (Mugla)«.[102]

I dok još 1940. godine »Portolano[103] del Mediteranneo« zove ovaj rt »Punta Amica«,[104] »Vodič po Zadru i okolici« iz 1949. godine mu daje ime »Rt Mika«,[105] a istovremeno u »Pregledu turističkih i kupališnih mjesta Dalmacije« stoji napisano »Oštri Rât«: Punta Mika.[106] No novi vodič po Zadru, koji je izašao 1953. godine, kaže da se niski poluotok Puntamika već u srednjem vijeku nazivao »Oštri Rât«.[107]

Time smo uglavnom iscrpli svu literaturu, koja se bavi nazivom toga mjesta.

III.

Prije nego li pređemo izravno na sam problem glede ovog imena, mi ćemo još pogledati kako se naziva to mjesto na starim i novijim geografsko-historijskim kartama, a onda i u štampanim i neštampanim dokumentima.

Tako već u jednom anonimnom portolanu iz početka 14. stoljeća[108] stoji »micalona«, u portolanu Jacoba Giroldisa iz 1426. godine[109] isto »micalona«, a u atlasu Dubrovčanina Vincenca Demetrija Volčića (Volcius) iz 1606. godine[110] »Pontamica«.[111]

V. M. Coronelli, talijanski kozmograf i geograf (1650–1718),[112] u svojoj zbirci karata ima naznačeno »Punta Mica« i »Punta Miela« (na pr. ondje stoji i za Diklo napisano »Dielo«).[113] Zatim na jednoj karti Dalmacije, načinjenoj iza 1718. godine, stoji »Punta Micha«,[114] a na drugoj karti Dalmacije iz 1732. godine »Punta Amica«,[115] dok je na nacrtu sela Dikla (valjda iz 1765. godine) napisano »Punta Miccha«.[116] Na karti pak Dalmacije iz 1781. godine opet je »Punta Mica«,[117] a na novoj topografskoj karti Dalmacije iz 1787. godine »Punta Micha«.[118]

Na topografskoj karti uže okolice Zadra (1819), stoji »Punta Amica«,[119] dok na onoj okolice Nina iz 1849. godine opet »Punta Mica«,[120] kao i na austrijskoj mapi iz 1853. godine.[121]

Na jednoj pak karti Dalmacije iz 1906. godine ima »Punta Amica«,[122] a tako je naznačuje i austrijski geolog R. Schubert.[123] Na tlocrtu zadarske rivijere, izrađenom od arhitekta Ć. Ivekovića, piše »Puntamika«,[124] dok revidirana specijalkarta iz 1911. godine ima ponovno »Punta Amica«,[125] a isto tako i druga austrijska specijalkarta (1 : 200.000).[126] Metličić je pak na dosta nezgrapnoj topografskoj skici Zadra i njegove okolice stavio ime: Puntamika (Ostrirad),[127] a na specijalkarti zadarske okolice kao prilogu radnji M. Klarića stoji »Punta Mica«.[128] Skok na topografskoj skici Zadra i okolice naziva to mjesto: Oštri Rat (Punta Mika),[129] a na karti Zadra i okolice u talijanskoj enciklopediji je napisano »Puntamica«,[130] dok na talijanskoj specijalkarti pod naslovom »Zara« iz 1938. godine (Serie JUZ – 1 : 50.000) »Punta Amica«.

IV.

1.

U dokumentima prvi puta se poluotok Puntamika spominje istom 1204. godine i to pod naslovom »in Muchla bona«[131] ili »Mucla bona«.[132] Međutim već 1236. godine javlja se i »in Mugla bona«, [133] a 1289. »ad Muclam bonam«,[134] te »de Michabona«[135] ili čak samo »in Puncta«.[136] Krajem 13. stoljeća zove se i »in puncta Michabone« i »de puncta Michabone«.[137]

2.

U 14. stoljeću nalazimo ovo ime u nešto više varijanata. Tako: »supra Michabonam«, »ad punctam Michabone«,[138] »ad punctam«,[139] »super ponctam de Michabone«, »ad ponctam de Michabona«, »ad ponctam Michabone«,[140] »ad puntam Miche bone«,[141] »ad puntam Michaelis Bene«,[142] »in contrata punte de micha bona«, »ad pontam demicha bona«,[143] »ad punctam Micoboni«, [144] »ad ponctam de Miche Bona«,[145] »a Ponta Mica«,[146] »in puncta Miche bone«, »in puncta Michebone«,[147] »in punta Miche bone«, »ad puntam de Micabona«, »ad Micam Bonam«,[148] »ad punctam Miche bone«,[149] »ad Punctam Miche Bone«,[150] »ad punctam Michebone«,[151] »ad punctam Miche bone«[152] i »ad dictam punctam Miche bone«[153] ili »ad dictam punctam Michebone«,[154] »in loco uocato Puncta Michabone«,[155] »in punctam Miche bone«,[156] »in Punctam Michebone« i »in dicta puncta Michebone«,[157] »in punta Miche bone«,[158] »de Michabona«,[159] »de Micha bona«[160] »de punta Miche bone«[161] »super puntam Miche bone«,[162] »in Ostrirad«, ili »Ostrorad«,[163] i čak »in loco uocato Vrsouaç«.[164]

3.

U 15. stoljeću te se varijante još više povećavaju. Tako: »in villa Ostrirad«,[165] »in loco uocato Ostrirad«,[166] »in Osturath«,[167] »de Ostrirat«,[168] »de villa Ostrirat«,[169] »ad Ostri rat« ili i »ad Ostrirat«,[170] »ad punctam Michabone«,[171] »ad punctam Michebone«,[172] »ad punctam Miche bone«,[173] »ad punctam Miche Bone«,[174] »ad punctam Micabone«, »ad punctam Mica bone«[175] »ad puncta Miche bone«,[176] »ad punctam Miche lone«,[177] »ad punta Miche bone«,[178] »ad puntam de Michabona«,[179] »ad pontam Michabone«,[180] »ad ponta Miche«,[181] »ad punctam«,[182] »in loco uocato Vrsouaç«,[183] »in locho vochato Vrsouaz«, »in locho dicto Vrsouaz«,[184] «de punta Miche Lone«,[185] »de puncta Michebone«,[186] »de puncta Michabone«,[187] »de puncta Micabone«,[188] »de puncta Michabona alias de Ostrirat«,[189] »de punta Micabone«,[190] »de punta Micha bona«,[191] »de punta Michabona«,[192] »de punta Miche bone«,[193] »de punta Michebone«,[194] »de puntamichabona«,[195] »de ponta Miche bone«,[196] »de uilla Puncta Micabone«,[197] »de uilla puncte Michabone«,[198] »de villa puncta Micabone«,[199] »de villa puncte Michabone«,[200] »de dicta punta Michebone«,[201] »de dicta puncta de Micabona«, »de dicto loco puncte de Micabona«,[202] »in puncta Micabone«,[203] »in puncta Michabona«,[204] »in puncta Michabone«,[205] »in puncta Michae[206] bonae«,[207] »in puncta Michebone«,[208] »in puncta Miche bone«,[209] »in dicta punca Michabone«,[210] »in dicta puncta Michebone«,[211] »in punctam Michabonam«,[212] »in puncta de Micabona«,[213] »in puncta Michae«,[214] »in loco uocato puncta Michabone«,[215] »in dicta uilla puncte Michabone«,[216] »in puntamicabona«,[217] »in punctamichabona«,[218] »in punta Micha bona«,[219] »in punta Miche bone«,[220] »in punta Michebone«,[221] »in dicto loco Michebone«,[222] »in confinio ville puntemichebone«,[223] »in confinio punte Michebone«,[224] »in confinio puncte Michabone«,[225] »in luogo chiamado Puntta de Micha[226] bona«,[227] »in loco uocato Micabona«,[228] »in uilla Micabone«,[229] »ad Micha bona«,[230] »ad Michabonam«,[231] »de Michabona«,[232] »in Micha bona«,[233] »in loco vocato Michabona«.[234]

4.

U 16. stoljeću ove varijacije postižu svoju kulminaciju. Tako sada imamo slijedeće nazive za ovo mjesto: »da Ponta Mica«,[235] »da puncta Michabona«,[236] »de punta Micha«,[237] »in loco vocato Vrseuaz«,[238] »in loco vocato Vrsouaz«,[239] »in loco vocato Vrsauaz«,[240] »in loco dicto Vrseuaz«,[241] »de Puncta mica«,[242] »da Pontamica«, »a Pontamica«, »a Ponta Mica«, »à Ponta Micha«,[243] »de Michabona«,[244] »in punta Michabona«,[245] »ad punctam Micha bona«,[246] »Michabone«,[247] »de puncta Micha«,[248] »in puncta Micha bona«,[249] »ad Punctam Miche Bone«,[250] »de uilla Ostri rat«, »penes dictam villam Ostri rat«,[251] »in confinibus puncte Michabona«,[252] »in loco dicto Michebone«,[253] »de puncta mica«,[254] »in loco vocato Versouac«,[255] »de punta Micha«,[256] »in uilla de Ostri-

rat«,[257] »in loco vocato puncta Micha bona«,[258] »in loco uocato Urseuac«,[259] »de puncta Miha«,[260] »de ponta Miha«,[261] »de uilla puncte Miche«,[262] »in uilla siue puncta Micha«,[263] »de uilla Ostrirat alias de puncta Michabuna«, »de Ostrirat siue de puncta Michabona«,[264] »in loco uocato Vrsouaz«,[265] »in uilla dicta puncta Micha«,[266] »in uilla puncta Micha«,[267] »de uilla puncta Micha«,[268] »ville Miche«,[269] »in puncta Micha«,[270] »de uilla dicta puncta Micha«,[271] »Ponte Michia«,[272] »in villa Micha«, »de dicta puncta Micha«, »in dicto loco puncta Micha«,[273] »de villa puncta Micha«,[274] »de ponta Micha«,[275] »de villa nuncupata puncta Micha«,[276] »ad punctam Micham«,[277] »Pontamica«,[278] »loco vocato Vrseuaz«,[279] »villa puncte Miche«,[280], »in pertinentiis villae punctae Michae«,[281] »in loco uocato Vrceuaz«, [282] »ad punctam Micam«,[283] »de puncta Mica bona«,[284] »in loco uocato Pontamica«,[285] »in loco uocato Vrseuaz«,[286] »a Ponta Micha«,[287] »in loco dicto Ostri art alias puncta Mica«,[288] »in Puncta Micha«,[289] »de puncta Mica«,[290] »loco dicto Vrseuaz«,[291] »villae punctae Michae«,[292] »de Punctamica«,[293] »in villa Puncta Micha«,[294] »da Pont'amica«,[295] »loco uocato Vrseuac«,[296] »de villa punctae Michae bonae«, »in pertinentiis villae Punctae micche«,[297] »ultra punctam Micam«,[298] »de Puncta Micca«,[299] »la villa Pontamica«,[300] »de Pontamica«.[301]

5.

U 17. stoljeću se te varijacije naglo suzuju. To se očito opaža iz slijedećih naziva za to mjesto: »in Ponta Mica detta altre uolte Vrseuaz«,[302] »da ponta Micha«,[303] »Pontamica«,[304] »de Puntamica«, »in Puntamica«,[305] »a Ponta Micha«, »a Pontamicha«,[306] »a Pontamica«,[307] »in Pontamica«,[308] »la villa della Ponta Micha«,[309] »della Pontamica«,[310] »in loco chiamato Vrseuac«,[311] »Ponta Micha« ili Ostri rat«,[312] »de Pontamica«, »Pontamica« i »pontamica«,[313] »Ponte mica«.[314]

6.

U 18. stoljeću pak ovo ime postaje gotovo sasma jednovrsno. Tako se sada to mjesto zove: »in Ponta mica«,[315] »Ponta Micca«, »Ponta detta Mica«,[316] »la ponta detta Mica«,[317] »di Pontamica«,[318] »villa Pontamica«, »villa di Pontamica«, »gaio di Pontamica«,[319] »Pontamica«,[320] »comun di Pontamica«,[321] »in Pontamica, lingua di Terraferma«, »da Pontamica«,[322] »di Pontamicha«.[323]

V.

Iz ovih nama pristupačnih historijskih izvora (karte i dokumenti) vidimo ne samo na prvi pogled da Bianchi nema pravo, kada tvrdi da se je ovo mjesto zvalo i »Versenouaz«, već ni u tome da se pod imenom »promontorium Michuli« spominje 887., 1355. i čak 1381. godine.[324]

To isto vrijedi i za Mascheka, koji se sasma povodi za Bianchiem.[325] Ne treba ni navesti da Nani ima također krivo glede naziva »Punt' Amica« god. 887. kao »promontorio Micolo«.[326] Jelić pak griješi što »Rattam« zove Oštrirat, Puntamica,[327] jer se ovo mjesto u navedenim dokumentima ne zove tako već »ad Racam« i »ad Raccam«, »ad raccam«,[328] a to je selo Raka, koje se nekoć nalazilo u bližoj okolici Zadra, te prema tome nema nikakve veze sa Oštrim ratom. Brunelli isto tako pogrešno donaša imena za to mjesto: Micula o Mucula,[329] dok Sabalich tvrdi isprva da se to isto mjesto nalazi na topografskim kartama napisano kao »Ostriest«, a malo kasnije već piše da je »Ostriest« ležao u polovici morskog zatona »Valcroaiata«.[330] Da je tako, to nam uistinu potvrđuju i već navedeni izvori,[331] ali zato mi unatoč najpažljivijeg traženja ime »Ostriest« nijesmo mogli naći na topografskim kartama, koje spominje Sabalich samo najopćenitije, ne navađajući ih poimence i barem iz kojeg su stoljeća.

Toliko pobijaju u prvi mah navedeni izvori ove vanjske dokaze nekih historičara i poluhistoričara.

1.

Samo pak ime »Muchla bona«, »Mugla bona« i »ad Muclam bonam«[332] javlja se, kako smo već opazili jedino u izvorima 13. stoljeća i to u tri navrata (1204., 1236. i 1289. g.). Iako mi ne ćemo ovdje ulaziti u jednostrana filološka razmatranja i zaključivanja kao Brunelli i Alessio, ipak ćemo pokušati dopuniti ono, što oni u svojim radnjama nijesu donijeli, sa još nekim uglavnom nepoznatim materijalom, sa kojim će se moći onda u cjelini pozabaviti naši i strani filolozi.

Evo na pr.: »Muchlo«,[333] »Mulgla«,[334] »Mugle«,[335] »Mugla«,[336] »de Mugla«[337] i »Domuglica«.[338]

Značajno je da se ime »puncta« spominje istom krajem 13. stoljeća i to samo jedamput,[339] a u 14. stoljeću uz taj naziv »puncta« i kao »poncta«, »pucta«, »ponta« i »punta«. Od kraja 13. stoljeća pa na dalje vezana je uz izraz »Michabone«, Michabona«, »Michebone«, »de Michabona«, »Michaelis Bene«, »Micoboni«, »de Miche Bona«, »Mica«, »Miche bone«, »de Micabona« i »Miche Bone«.

U 15. stoljeću stoji ne samo uz gotovo iste nabrojane izraze već i uz »Micabone«, »Miche lone«,[340] »Michabona«, »Michae bonae«, »Michabonam«, »Micha bone«, »Micabona«, »Michae«, »Micha bona« i »de Micha bona«.

Ovdje treba napose istaći da se je sa toponimom »Mucla« i »Mucla bona« u vezi sa njegovim kasnijim nazivom »Puntamica« prvi od naših naučenjaka stručno i solidno u tri navrata pozabavio P. Skok. Tako on još 1918. godine donosi u svojoj prvoj radnji da »današnje mjesto Muggia kod Trsta zove se u 1283. Mucla, locus in comitatu Auserensi, kasnije sa promjenom cl > gl: Mugla, civitas in Istria«. Ta riječ mu je identična sa nazivom »Muchla bona«, a za tadašnji talijanski naziv »Punta amica« ili Punta mica, hrv. Oštri rat kaže da je nastao na

osnovu pučke etimologije od hrvatskog oblika, koji je opet nastao od latinske riječi mucla. Ova riječ dolazi kao ime položaja i kod Splita: terra a Mucla longa. U glasovnom pogledu Skok smatra da je ta riječ u toliko zanimljiva, što hrvatski oblik mika pretpostavlja ū u mutulus. Glede glasovne promjene ū > i (paralela Duculum > Diklo) očekivalo bi se od mutula hrvatski oblik mikla, a ne mika. Ali pisac drži da je ispalo ono l zbog upliva pučke etimologije, koja je dovela mikla u vezu sa amica »čemu je možda povod i adjektiv bona, koga nestaje iz ovoga imena mjesta«, te na kraju upozoruje na značenje što je riječ Mucla dobila u rumunjskom jeziku.[341]

G. 1952. Skok se je ponovno povratio u dva navrata na tumačenje ovog toponima u vezi već citiranog »Mucla longa« iz testamenta Petra Crnog (1080). Tako on prvo kaže da se ovom posjedu nažalost ne zna današnji položaj, ali svakako mora da je u Poljicima ili u okolici Splita i da romansko ime mjesta znači »dugu ogradu od kamena« ili prema Katiću Duge Gomile, čemu se priklanja i V. Novak.[342] Zatim povezuje u slijedećoj svojoj radnji ovaj vrlo važni toponim i piše da »Mucla« dolazi još u Zadru u nazivu rta Puntamica, čiji su drugi dio neispravno tumačili Talijani lat. riječju amica. Navodeći uz primjere kako je dugo lat. u prešlo u hrvatskom izgovoru u i, kaže da su Talijani također hrvatski izgovor mikla krivo interpretirali. I dok u Splitu dolazi 1338. g. ista riječ kao obični apelativ (tota muclia de Pilato), što Bartoli začudo ne spominje, u Zadru se piše Mucla bona. To je Skoku predrimska riječ mutulus »granični kamen«, a nalazi se i u rumunjskom kao muche »okrajak« i u tirolsko-talijanskom mokli »hrpa kamenja«. Nadalje se pisac povraća ponovno ubiciranju splitske »Mucla longa« i piše da se današnji refleks nije sačuvao i da se značenje splitsko-romanske riječi Mucla ne može tačno utvrditi, ali se čini da se radi o kamenoj obalskoj površini. Nakon što je naveo gdje se isti i slični toponim spominje (po Luciusu kod Divulja Muchina, u rapskim računima: duo partes de la Muchia, 1283. Mucla locus in comitatu auserensi, Mugla civitas in Istria) zaključuje da se iz ovoga vidi kako je taj toponim vrlo raširen u jadranskoj zoni, ali »kakvu konfiguraciju obalskog terena označuje, to će se još morati istraživati«.[343] Svim ovim Skokovim filološkim zaključivanjima mi ćemo ipak dodati još neke naše bilješke.

Ime »Micha« i »Mića«[344] je muško ime od milja, a »Mika« i muško i žensko, dok se za Mića ne zna, je li muško ili žensko.[345] Za žensko ime »Mica« zna i pisac 17. stoljeća Ribera Valentiano.[346] Nadalje »Mica« znači tinjac, tinjača (vrst zemlje) i mrvica, mrvičak,[347] liskun, mrv, trun, trunak.[348]

U dva dokumenta nailazimo na naziv »Mica« i »Micha« kao nadimak u Zadru,[349] a i ime »Micha« i »Mica« poznato je u tom gradu još od 1096. godine.[350] Godine 1527. imamo čak »Michia«.[351]

Izraz »Bona« je muško i žensko ime nastalo od Bonaventura.[352] To je zapravo hrvatsko ime »Dobra«,[353] koje se češće javlja u Zadru, a ime »Bona« čak od 1076. godine.[354] Nadalje nalazimo dosta primjera

u izvorima da se jedno ime sa »bonus« ili »bona« ne slaže u padežu,[355] ali naravno ipak se većina tako povezanih izraza poklapa u svemu.[356]

Iz navedene građe vidi se da ni Brunelli ni Alessio nijesu i ovome posvetili neku naročitu pažnju već su se slijepo bacili na proučavanje postanka i razvitka izraza »Mugla«, povezavši ga naprosto sa pridjevkom »bona«.

Međutim mi smo naišli u ispravi od 6. V. 1198. godine na ime »Miche Bene«,[357] koje je Smičiklas donio pogrešno kao »Miche Beue«.[358] U jednoj pak drugoj ispravi iz 1240. godine stoji i »... filius de Bena Micha ...«.[359] Ako sada sve to povežemo sa ispravom od 14. II. 1368.[360] godine, gdje točno stoji: »... ad puntam Michaelis Bene ...«,[361] opazit ćemo da Brunellijevi i Alessijevi navodi i tvrdnje postaju sve slabije, a tome je baš jedan od glavnih razloga, što su nedovoljno proučili njima tada i te kako pristupačne izvore ne samo u sadašnjem Državnom arhivu već i u ostalim crkvenim arhivima u Zadru.

Stoga se možemo već sada zapitati što priječi da se Oštrirat ne bi isprva prozvao po ličnom imenu, iako nešto gramatički nepravilnom u dokumentima, kako smo već naveli par primjera, »Micha bone«,[362] što sasma opovrgava i zabacuje Brunelli,[363] dok Sabalich samo prepričava ukratko njegovo mišljenje i ne određuje svoj stav u tom pitanju.[364]

2.

Interesantno je i to da su i Brunelli[365] i Sabalich,[366] a i Alessio[367] naprosto naveli i ne provjeravajući točnije izvore, da se ovo mjesto 1400. godine spominje kao »Ostrirad« u spisima zadarskog notara Articusiusa de Rivignano. No mi smo naišli da se »Ostrirad« ili »Ostrorad« javlja već 1389. godine. I dok se 1424. godine prvi i zadnji puta zove u izvorima »Osturath«, 1523. godine piše se čak »Ostrirat alias de puncta Michabuna« ili »Ostrirat siue de puncta Michabona«, a 1557. »Ostri art alias puncta Mica«. Pod imenom »Ostrirad« ili »Ostrirat« nalazimo to mjesto povremeno navedeno sve do 1525. godine, a onda još 1652., dok se 1557. zove »Ostri art«.

I dok je nepobitno dokazano da se je navedeni poluotok kroz stoljeća nazivao čas Oštri rat a čas i Puntamika, te tako isto i ondje naseljeno selo (villa) ili mjesto (loco), dotle je vrlo problematično, da li je i Vrševac bio ime za današnju Puntamiku. Jedan jedini izravni dokaz da bi tako bilo je već citirana cedulja iz 17. stoljeća, koja se nalazi u Spisima zadarskog notara Teodora de Prandino (1403–1441),[368] a kao indirektni dokaz su isprave od 29. VIII. 1398., 25. II. i 10. V. 1494., te 5. VI. 1518., 12. IV. 1545., 8 X. 1556. i 17.XII. 1559. godine[369] Pored toga imamo i ničim bazirane navode Bianchia[370] i Mascheka[371] da se je u staro doba taj rt zvao i »Versenouaz« t. j. valjda Vrševac. Međutim ostala dva dokumenta iz 1512. i 1568. godine[372] govore samo obrnuto, a drugi izvori samo spominju ovo ime kao mjesto (loco), koje se javlja prvi puta 1398., a zadnji puta 1636. godine, kao: Vrsouac, Vrsouaz, Vrseuaz,

Vrsauaz, Versouac, Urseuac, Vrceuaz, Vrseuac, a nikada »Versenouaz«, kako to pišu Bianchi i Maschek. Prema tome je vrlo teško nešto odrediti reći u pogledu naziva Vrševac za navedeni poluotok.

No svakako vidimo da se ovo ime održalo otprilike jednako kao i naziv »Ostrirad« ili »Ostrirat«. Samo za jedno stoljeće manje se je u latinskim izvorima sačuvalo ime »Micha bona«, povezano, kako smo već prije naveli, često sa »puncta«, »poncta«, »punta«, »puntta«, »ponta« i koje se pod tim kompletnim naslovom (»puncta Micha bona«), javlja još 1523. godine, kao »puncta Micha bona« 1555., a kao »villa puncta Micha bona« čak i 1568. god. Ovaj je izraz ustuknuo isprva pred onim »Ponta Mica«, koji se prvi puta samostalno pojavljuje u izvorima pod tim imenom 1387. godine, a onda u 15. stoljeću kao »puncta Michae« ili »ponta Miche«, u 16. stoljeću kao »Ponta Mica«, »punta Micha«, »Puncta mica«, »Ponta Micha«, »puncta Micha«, »puncta mica«, »puncta Miha bona«, »puncta Miha«, »ponta Miha«, »puncte Miche«, »Ponte Michia«, »ponta Micha«, »punctam Micham«, »punctae Michae«, »Puncta Micha«, »Ponta Micha«, »puncta Mica«, »Punctae micche«, »punctam Micam« i »Puncta Micca«.

U 17. stoljeću imamo »Ponta Mica«, onda ponovno »ponta Micha« ili »Ponta Micha«, te pogrešno »Punta Miela« i čak »Ponte mica«.

U 18. stoljeću nailazimo opet na izraz »Punta Micha«, »Ponta mica«, »Ponta Micca« ili »Ponta detta Mica«, »Ponta Miccha« i »Punta Mica«.

U 19. i 20. stoljeću na geografskim kartama se javlja još samo dva puta ovako rastavljena i napisana »Punta Mica« (1849., 1935. g.).

Izraz pak »Pontamica« se za 63 godine ranije spominje od imena »Pont'amica«.

3.

Iako je u 17. i 18. stoljeću sasma prevladalo ime »Pontamica«,[373] »Puntamica« i »Pontamicha«, u 19. stoljeću ponovno se javlja na poprištu izraz »Punta Amica« i to već 1819. godine, a onda kasnije dosta često na već navedenim kartama i u literaturi sve do prve desetine 20. stoljeća, kada je stalo prevladavati nad njim ime »Puntamica«. Ovaj zadnji naziv otada su dalje i favorizirali talijanski ili talijanaški nastrojeni historičari, poluhistoričari i književnici, a naši povjesničari i čak diletanti su ga pretvorili ili u ime »Puntamika« ili »Punta Mika«, ne zaboravljajući spomenuti da se je to mjesto zvalo i »Oštrirad«.

U najnovije doba još 1940. godine uz službeno ime na talijanskom »Puntamica«, nalazimo ipak napisano i »Punta Amica«. U »Vodiču kroz Zadar« iz 1949. godine stoji »Rt Mika«, dok u »Pregledu turističkih i kupališnih mjesta Dalmacije« iz iste godine »Oštri Rat: Punta Mika«, a u najnovijem vodiču kroz Zadar iz 1953. godine »Puntamika«, kako to i većina stanovništva u Zadru i okolici naprosto iz navike i tradicije zove to mjesto.

Ako dakle sada još jedamput bacimo samo letimični i opći pogled na izvore, onda ćemo moći stvoriti nepristrani zaključak, da je za to mjesto izraz »Pontamica« ili »Puntamica« kudikamo mlađi od našeg hrvatskog imena »Ostrirad« ili »Ostrorad« ili »Osturath« ili »Ostri art« ili »Oštri Rat«.

Nadalje treba naglasiti, da je ovo hrvatsko ime gotovo stalno bilo poznato narodu. No u dokumentima, u kojima je ipak dosta kasno prevladao talijanski jezik nad latinskim, stalo se je stavljati po većini stranih notara zadarske općine sve više ime »Pontamica« ili »Puntamica« u raznim malim varijantama i u tom se je izdanju taj naziv za naš »Oštrirat« sačuvao do danas, svojevremeno umjetno podržavan od bivše austrijske i talijanske vladavine.

[1] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, Zara 1879, 170, 171.

[2] Il Dalmata, Zara 1891, br. 31, 32.

[3] gl. o tom: F. Šišić, Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara, Zagreb 1925, 392 i M. Barada, Topografija Porfirogenitove Paganije, Starohrvatska Prosvjeta N. S. II/1-2, Zagreb-Knin 1928, 53.

[4] Il Dalmata, Zara 1891, br. 20.

[5] Zapravo glasi »Treni« (T. Smičiklas, Codex diplomaticus III, Zagreb 1905, 127).

[6] P. D. Maupas, Prospetto cronologico della storia della Dalmazia, Zara 1863, 113, [2]1878, 135.

[7] V. Lago, Memorie sulla Dalmazia I, Venezia 1869, 177.

[8] C. F. Bianchi, Fasti di Zara, Zara 1888, 25.

[9] Vj. Klaić, Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX. stoljeća I, Zagreb 1899, 178.

[10] Il Dalmata, Zara 1914, br. 87.

[11] L. Benevenia, Il comune di Zara nel secolo XII (Estratto della »Rivista Dalmatica«), Zara 1899, 79.

[12] F. Šišić, Zadar i Venecija od god. 1159 do 1247, Rad Ja 142, Zagreb 1900, 232.

[13] O njemu opširno: La rivista Dalmatica a. XV, f. II, Zara 1934, 3–82.

[14] V. Brunelli, Storia di Zara, Venezia 1913, 363.

[15] Naime i u Krčkom zakonu, pisanom hrvatskim jezikom, spominje se toponim na istoimenom otoku, koji glasi: V. Drenih (Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika II, Zagreb 1884–1886, 778), za koji Praga ne zna.

[16] G. Praga, Zaratini e Venetiani nel 1190. La Battaglia di Treni. Estratto dalla »Rivista Dalmatica« a. VIII, f. I, Zara 1925, 5–12.

[17] A. de Benvenuti, Le »valli« e Puntamica, Il Dalmatino, Almanacco per l'anno 1937, Annata LXI, Zara 1937, 55.

[18] F. Šišić, Povijest Hrvata za kraljeva iz doma Arpadovića (1102–1301) I (1102–1205), Zagreb 1944, 107.

[19] S. Ljubić, Libellus Policorion, qui Tipicus vocatur, Starine XXIII, Zagreb 1890, 196.

[20] Državni arhiv u Zadru (DAZ) – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika – pergamena br. 676 – 1. II. 1236. – L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva I, Zagreb 1899, 187, II (1900), 114, 119, III (1901), 136, 148.

[21] O interesantnim arheološkim iskapanjima »crkvine« sv. Stošije gl. I. Petricioli, Novi arheološki nalazi na Puntamiki, Glas Zadra br. 77, Zadar 1952.

[22] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171.

[23] Bianchi misli da je po toj crkvi i susjedni rt dobio ime (C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171), koji mi nalazimo prvi puta spomenut 1421. godine pod naslovom »... in puncti sancti Georgii ... confines ... de borea ecclesia sancti Georgii predicti ... et de sciroco est mare ...« (Arhiv sv. Marije u Zadru (AsM) – 1300-1400 C - 24. IV. 1421.).

[24] L. Jelić, o. c., Vjestnik ... II, 114 i S. Ljubić, Policorion, Starine XXIII, 215.

[25] C. F. Bianchi, o. c. II, 171. U jednoj ispravi iz 1380. godine također se spominje ova crkva: »... ad pontam demicha bona in confinio sancti Georgii ...« (Arhiv samostana sv. Franje u Zadru br. 27 – 26. VI. 1380.).

[26] DAZ – Spisi zadarskog notara (SZN) Franciscus de Plancentia (1349–1350) b. I, 26a – 24. XII. 1349.

[27] Ove spominje i Sabalich (G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio Dalmatico, Zara 1924, br. 99 i G. Sabalich, Antichità zaratina, Zara 1925, 27).

[28] »... de quirina saline ecclesie sancte Anastasie de Punta Miche bone ...« (DAZ – SZN Petrus de Serçana [1375–1416] b. III, f. 63 – 28. XI. 1369).
»... de trauersa sunt saline sancte Anastaxie ...« (AsM – 1300-1400 – C –24. IV. 1421).

[29] Ivančić ga zove »Bartul Milanja« (S. Ivančić, Povjestne crtice o samostanskom III redu sv. o. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri i poraba glagolice u istoj redodržavi, Zadar 1910, 204, 205).

[30] Oštrirat ili Puntamika se spominje prvi puta u dokumentima kao mjesto (... in loco uocato Puntamichabone ...«) istom 1384. godine (DAZ – SZN Raymundus de Modiis [1384–1389] b. I, f. I. – 9. III. 1384).

[31] DAZ – SZN Johannes de Casulis (1381–1407) b. I, f. I/1 – 19. I. 1382. – SZN Petrus de Serçana b. II, f. 20 – 6. V. 1383. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano (1383–1416) b. I, f. III/4, b. II, f. IV – 9. V. 1389. i t. d. Prvi nama poznati stanovnici ovog mjesta iz 1383. godine bili su Vlatko Dobrojević i neki Stipanić (Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. II, f. 20 – 6. V. 1383), a ne iz 1405. godine Radoslav Sepurić, kako to piše Bianchi (C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171).

[32] Tako je neki Dobrol iz Božave (Dugi otok) imao svoj posjed u Oštromratu (Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Krševana (AsK) svez. XXI, br. 3 – 1384). dok Luka Stojković iz Oštrograta imanje na rtu otoka Pašmana (Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. I, f. 97 – 28. V. 1404.), a Milbrat Stipanić također iz Oštrograta u Cerodolu (Ibid. – SZN Theodorus de Prandino (1403–1441) b. III, f. IV. 22 – 8. V. 1424.).

[33] Ibid. – AsK sv. XXI, br. 3 – 1384. g.

[34] Ibid. – AsK sv. XXI, br. 4 – 1835. g.

[35] Ibid. – AsK sv. XXI, br. 34 – 1384. g.

[36] »... fratrum ... ordinis s. Augustini de scopulo Galeuac ...« (DAZ – SZN Simon Damiani (1440–1476) b. I, f. II/2 – 16. VI. 1445.).

[37] DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/4, 93, 93a – 24. VIII. 1411.; S. Ivančić, o. c., 205.

[38] On je još 1384. godine kupio od zadarskog plemića Grisogona de Georgiis neku zemlju u Oštromratu (DAZ – AsK svez. XXI, br. 3).

[39] DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/5, 100a – 12. VIII. 1412. – AsK svez. XXI, br. 5 – 1413. g.

[40] Ibid. – SZN Simon Damiani b. I, f. II/1 – 6. III. 1444. – SZN Johannes de Calcina (1439–1492) b. VI., 12a) – 1. IX. 1451.

[41] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. V, 8, 8a – 27. IV. 1454.

[42] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. V, 8, 8a – 27. IV. 1454. – SZN Simon Damiani b. IV, f. V/5, 202, 202a – 3. XII. 1457. – b. V, f. VI/2, 125 – 15. IV. 1464.

[43] Ibid. – SZN Simon Damiani b. III, f. IV/10, 492 – 27. II. 1453.

[44] Ibid. – SZN Johannes Franciscus Grisinus (1454–1495) b. II, f. II/10, 11 – 25. V. i 4. VI. 1495.

[45] Ibid. – Spisi zadarskog kneza (SZK) Bonaventura Diedo (1721–1723) b. I, 133 – 21. II. 1722.

[46] »... Martinum Thomasceuich iudicem Michabone ...« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus [1487–1516] b. I, f. I/2 – 23. I. 1513.). Sudac u tom mjestu spominje se još 1545. (Ibid. – SZN Petrus de Bassano [1531–1570] b. I, f. I – 10. V. 1545.) i 1560. godine (Ibid. – SZN Daniel Cavalca [1551–1556] b. I, f. II/2, 38a – 17. XII. 1560).

[47] S Ljubić, Commissiones et relationes venetae I, MSHSM VI, Zagreb 1876, 219.

[48] »... Nos Paulus Martincich et Michael Giuanusceuich de puncta Micha judici, arbitri, arbitratores ...« (DAZ – AsK svez. XV, br. 119 – 4. I. 1564.).

[49] G. Novak, Prošlost Dalmacije I, Zagreb 1944, 194, 195.

[50] C. F. Bianchi, Fasti di Zara, 77–80.

[51] »... dov'era la villa Pontamica luoco detto Podvornica« ... (DAZ – Spisi zadarske porodice Stocco-Repertorio degli atti d'acquisti fatti dalli deffunti Stocco di terre nella Terra Ferma teritorio di Zara No 3, str 4 – 1591. g.)

[52] DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/6, 132.

[53] No već 1746. godine se spominje da je porušena (DAZ – Ducali e terminazioni V, 244 – 1. IV. 1746.).

[54] K. Horvat, Glagoljaši u Dalmaciji početkom 17. vijeka t. j. godine 1602–1603., Starine XXXIII, Zagreb 1911, 549 – 1603. g.

[55] »... Pontamica drio la ponta apresso la Marina ... Vrseuaz loco unito ...« (DAZ – AsK svez. VI. – L – br. 146 – 1603. g.).

[56] DAZ – Spisi zadarske plemićke porodice de Ponte III, br. 34 - 25, 27, 29. IV. 1609. – Spisi zadarske porodice Stocco-Repertorio ... No 3, str. 5, 6, No. 2, str. 10a, 13, 13a – 27. IV., 21. V. 1609., 30. VII. 1611., 14. VII. 1613.

[57] Ibid. – AsK svez. VI. – L – br. 146 – 1603. g.

[58] To je po svoj prilici bila kuga, koja se je pojavila 1619. godine u Zadru, gdje je pomro veliki broj stanovnika (C. F. Bianchi, Fasti di Zara, 87). Naš pak izvor baca ovu pošast u 1616/7. godinu (DAZ – spisi Generalnog providura za Dalmaciju i Albaniju (SGP) Giustiniano Belegno [1617–1622] I, 343 – 21. VI. 1621.).

[59] Ovdje je bio podignut i lazaret ili mjesto za raskuživanje turske trgovačke robe, koji je razoren 1666. godine uoči novog rata sa Turcima (C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171).

[60] DAZ – SGP Giustiniano Belegno I, 343 – 21. VI. 1621.

[61] »... Ponta Micha apresso le Saline ...« (SZN Simon Braicich [1645–1678] b. III, f. III/46, 26 – 10. VIII. 1667.) »... a Pontamica apresso la villa uecchia ... confini ... de garbin strada publica che conduce uerso la sudetta villa uecchia ...« (SZN Zuane Braicich [1621–1645] b. VII, f. VII/78, 36a – 4. VI. 1640.) »... a Pontamica sopra la villa uecchia contiguo alla strada de bora et ua uerso Diclo ...« (SZN Francesco Sorini (1656–1677) b. I, f. I/5, 28 – 6. VIII. 1659.).

[62] C. F. Bianchi, Fasti di Zara, 100.

[63] S. Ivančić o. c., 207.

[64] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171.

[65] DAZ – Szk Marco Minio (1760–1762) b. III, 111 – 15. IV. 1761. – b. III, 338 – 31. III. 1762. – Szk Girolamo Bragadin (1790–1792) b. I, 330 – 7. VI. 1791.

[66] G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio dalmatico I, Zara 1924, br. 99 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 25, 27.

[67] P. Skok, Zadar u svjetlosti starofrancuskog istoričara, Jadranska straža XV, Split 1937, 237.

[68] DAZ – AsK svez. XXI, br. 17 – sredina 18. stoljeća i 1766. godina.

[69] DAZ – AsK svez. XXI, br. 15 – 1755. g.

[70] Ibid – AsK svez. XXI, br. 16 – 18. V. 1756.

[71] Osim onih iz Sutomišćice (sv. Eufemija) na Ugljanu (DAZ – AsK sv. XXI, br. 17 – 7. I. 1762).

[72] DAZ – AsK svez. XXI, br. 17 – s. d.

[73] Antonio Renier (1765–1768).

[74] DAZ – AsK svez. XXI, br. 17 – 1766. g. – 20. V. 1766.

[75] I. von Düringsfeld, aus Dalmatien I. Prag 1857, 245.

[76] S. Gliubavaz, Storica disertazione del contado e territorio di Zara, La Domenica, Zara 1890, a III, Nro 42, str. 352.

[77] G. Rieger, Panorama della costa e delle isole di Dalmazia nei viaggi dei piroscafi del Lloyd austriaco, Trieste 1851.
[78] Meyers Grosses Konversations-Lexicon V, Leipzig u. Wien [6]1903, 306.
[79] I. von Düringsfeld, o. c. I, 22, 36, 241, 231.
[80] F. Petter, Dalmatien in seinen verschiedenen Beziehungen II, Gotha 1857, 304.
[81] P. D. Maupas, o. c., Zara 1863, 113, [2]1878, 135.
[82] V. Sabljar, Miestopisni riečnik kraljevinah Dalmacije, Hèrvatske i Slavonije, Zagreb 1866, 533.
[83] V. Lago, o. c. I, 121.
[84] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 170.
[85] A. Maschek, Geographisch-statistische Repertorium der bewohnten Orten im Kènigreiche Dalmatien auf Grund amtlicher Daten bearbeitet, Zara 1888. 283.
[86] Il Littorio Dalmatico, Zara 1931, br. 82.
[87] A. Nani, Zara e i suoi dintorni, Zara [3]1897, 94.
[88] L. Jelić, Povjesno-topografske crtice o biogradskom primorju. Preštampano iz Vjesnika hrv. arheološkoga društva NS III, Zagreb 1898, 51, 52.
[89] L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik . . I, 187, 189, III, 42, 136, 137.
[90] Valjda je to ovako krivo štampano, a trebalo je glasiti: rt.
[91] E. R. Petermann,Guide en Dalmatie, Wien – Paris 1900, 75.
[92] F. Šišić, Konstantin Josip Jireček kao historik, Savremenik XIII, Zagreb 1918, 113–119.
[93] C. Jireček, Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters I, Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften 48 Bd, Wien 1902, 63.
[94] F. Šišić, Memoriale Pauli de Paulo patritii iadrensis (1371–1408), Vjestnik kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinskog zemaljskog arkiva VI, Zagrabiae 1904 (posebni otisak), 40.
[95] B., Punta Mica o Punt'Amica? Il Dalmata, Zara 1906, A. XI, No 45, a ne 9. VI. 1908. kako to piše sam Brunelli u svojoj povijesti Zadra (V. Brunelli, Storia di Zara I, 277).
[96] V. Brunelli, Storia di Zara I, 269.
[97] G. Praga, Giuseppe Sabalich, Estratto dell'Archivio Veneto IV, Venezia 1928, 329–335.
[98] G. Sabalich, Toponomastica V, VI, Il Littorio dalmatico, a. I, Zara 1924, No 99, 103, i G. Sabalich, Antichità zaratine, 23–29.
[99] S. Metličić, Topografski nazivi u zadarskoj luci i okolo nje, Magazin sjeverne Dalmacije, Split 1934, 152.
[100] V. Brunelli, Storia di Zara – Il comune in sul fine dei tempi di mezzo, Archivio storico per la Dalmazia a. X, v. XIX, f. 110, Roma 1935, 55.
[101] A. de Benvenuti, o. c., Il Dalmatino, Almanacco per L'anno 1937, annata LXI, 52, 55.
[102] G. Alessio, Il toponimo zaratino Puntamica, La Rivista dalmatica a. XX, f. II, Zara 1939, 10–15.
[103] Putokaz ili vodič za plovidbu morem.
[104] Portolano del Mediterraneo, Adriatico orientale, Genova 1940, 274, 280.
[105] Vodič po Zadru i opolici, Zadar 1949, 47.
[106] Pregled turističkih i kupališnih mjesta Dalmacije, Split, 1949, 30.
[107] Zadar. Putnikov vodič. Zagreb 1953, 48.
[108] Genova – Collez Luxoro.
[109] Kolekcija Nordeskiöld.
[110] Vatikanska biblioteka.
[111] L. Donati, Una carta nautica del 1606 di Vincenzo Demetrio Volcio di Ragusa, Archivio storico per la Dalmazia, a. III, v. VI, f. 31, Roma 1928, 320, 321.
[112] Enciclopedia italiana XI, Roma 1931, 455.
[113] V. M. Coronelli, Mari, golfi, isole, spiaggie, porti, città, fortezze ed altri luoghi dell'Istria, Quarner, Dalmazia, Albania, Epiro e Livadia, delineati e descritti, Venezia 1688 (Contado di Zara), 150, 340.
[114] DAZ – Disegno corografico della provinzia di Dalmazia.
[115] Ibid. – Descrizione topografica della Dalmazia – 1732 g.
[116] Ibid. – AsK, svez. XXI, br. 17 – nacrt Dikla (br. 311).

[117] Ibid. – Disegno e carta topografica della Dalmazia coretta, ratificata e dellineata da me Giust. Ant. Grandis – 1781. g.

[118] Ibid. – Nuova carta topografica della provincia di Dalmazia divisa nei suoi territori, delineati dalli signori ingegneri Melchiori e Zavoreo. – 1787. g.

[119] Ibid. – Disegnodel confine divisorio tra il Borgo Erizzo ed il Borgo Interne di Zara – ad $\frac{\text{No } 1391}{\text{a. } 819}$ fasc. III. pos. a.

[120] Ibid. – A. Marcovich, Carta topografica del territorio della città di Nona, Zara 10. II. 1849.

[121] Ibid. – Austrijska katastarska mapa (Diklo) br. 568 (XIV), Zadar, 24. VI. 1853.

[122] Ibid. – Carta prospettiva delle comuni censuarie e dei distretti della Dalmazia – 1906. g. – 1:288.000.

[123] R. Schubert, Geologija Dalmacije, Zadar 1909, 81.

[124] Riviera Zaratina am Adriatischen Meere – Zara – Dalmatien.

[125] DAZ – Austrijska revidirana specijalkarta iz 1911. godine.

[126] DAZ – Austrijska specijalkarta 1:200.000.

[127] S. Metličić, o. c., Magazin sjeverne Dalmacije, Split 1934, 149.

[128] M. Klarić, Obrovac sredovječnih isprava (od X–XIV vijeka), Vjesnik hrvatskoga arheološkoga društva NS XVI, Zagreb 1935.

[129] P. Skok, o. c., Jadranska Straža XV, 237.

[130] Enciclopedia italiana XXXV, Roma 1937, 894.

[131] Ljubić donaša ispravu, u kojoj se spominje ovaj posjed pod 23. VII. 1204. (S. Ljubić, o. c., Starine XXIII, 196, 197), dok Šmičiklas ju datira sa 23. VII. 1205. godinom (T. Smičiklas, o. c. III, 49, 50). Pod onim datumom, koji ima Ljubić, daje ju Lucius samo s uvodom i predpostavlja da je ta isprava načinjena 1205. godine (I. Lucius, De Regno Dalmatiae et Croatiae libri sex, Vindobonae 1758, 153), dok Brunelli je također datira sa 1205., navodeći da se taj dokumenat nalazi u Šmičiklasovom »Codexu diplomaticu«, a navedeni posjed kod Rogova u blizini Biograda (B., Punta Mica o Punt'Amica, II Dalmata XL. No 45). Međutim i G. Alessio tu ispravu isto stavlja u 1205. godinu (G. Alessio, o. c., La Rivista dalmatica a. XX, f. II, 11), ali to ničim ne opravdava. Mi ju ipak datiramo sa 1204. godinom, jer nam navodi Šmičiklasa nijesu dovoljno uvjerljivi. Isto tako se ne bi mogli složiti ni sa Brunellijevom tvrdnjom da je taj posjed bio blizu Biograda, jer iz izvora krajem 13. stoljeća očito proizlazi da se ovo mjesto nalazilo baš sjeverno od Zadra (gl. DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Kuzme i Damjana – Incipit libellus policorion, qui et topicus uocatur ..., 66 i S. Ljubić, o. c., Starine XXIII, 215).

[132] DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Kuzme i Damjana br. 201, str. 9. Tu je sačuvan prepis iste isprave od 23. VII. 1204. iz 16. ili 17. stoljeća. Međutim Jelić čita to ime netačno kao »Micha lona« (L. Jelić, Povjesno-topografske crtice o biogradskom primorju, 51).

[133] »... positam in Mugla bona iuxta vineam Johannis kalliagarii ...« (DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika – br. 676. – 1. II. 1236.), V. Brunelli (Ponta Mica o Punt'Amica, II Dalmata XL, No 45) i G. Alessio (o. c., La Rivista dalmatica a. XX, f. II, 11) samo donašaju onaj izraz »in Mugla bona« i mjesto gdje se nalazi ta isprava.

[134] L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik ... I, 187, II, 114, 119, III, 136. Ali ne nikada »Muelam bonam« kako je to Jelić pročitao na jednom mjestu notarskih spisa Taralla (L. Jelić, o. c., Vjestnik ... II, 119), jer u tim spisima i baš na tom mjestu stoji »Muclam bonam« (DAZ – SZN Creste Tarallo (1289–1290) Str. 16, br. 48).

[135] DAZ – SZN Henricus (1288–1308) f. 36 a – 28. II. 1290.

[136] »... vineam in Petricano, de austro iuxta terram Peçari, terram in Puncta ...« (L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik ... III, 141).

[137] DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Kuzme i Damjana – Incipit libellus policorion .... 66 i S. Ljubić, Libellus ..., Starine XXIII, 215. U kasnijem prepisu, po svoj prilici iz 17. stoljeća, stoji »de Puncta Micabone« (DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Kuzme i Damjana br. 201, str. 76), dok u Jelića »de puncta

Micabona« (L. Jelić, Povijesno-topografske crtice ..., 52) a Smičiklas piše »de puncta Michabone«, navodeći da je pregledao »Polichorion« u rukopisu i Ljubića (T. Smičiklas, Codex diplomaticus VII (1909), 31).

[138] T. Smičiklas, o. c. VIII (1910), 138 (2. V. 1307), 361 (18. VI. 1334), IX (1911), 362 (30. IX. 1327) – DAZ – SZN Articisius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. I – 3. III. 1384. – b. I, f. I – 31. X½, 6. XI. 1384. – b. I, f. II – 16. XI. 1386. – b. I, f. III – 12. IV. 1387. – b. I, f. III/2 – 4. VIII. 1387. – b. IV, f. IV – 4. VIII. 1387. – b. II, f. VI – 23. IV. 1392.

[139] »... de capellania seu rectoria ecclesie sancte Anastaxie ad punctam districtus Jadre ...« (DAZ – SZN Franciscus de Placentia b. I, 26 a – 24. XII. 1349). Taj dokumenat prevađa Bianchi ovako: »... capellano della chiesa di S. Anastasia di Punta ...« (C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 171).

[140] DAZ – SZN Andreas de Cantio (1353–1356) b. I, f. III, 40 a – 10. XI. 1354. – f. V, 29 a – 7. III. 1358. – f. V, 15 a – 5. II. 1356.

[141] DAZ – Spisi zadarske kurije – XIV. st. – notar Corrado de Padova – 6. VIII. 1359.

[142] »... terra ... posita in territorio None, et in terris in pluribus peciis seu clappis positis ad puntam Michaelis Bene ...« (T. Smičiklas, o. c., XIV, (1916), 115 – 14. II. 1368).

[143] Arhiv samostana sv. Franje u Zadru br. 12, 27 – 2. VI. 1373., 26. VI. 1380.

[144] DAZ – SZN Johannes de Casulis (1381–1407) b. I, f. I/1 – 19. I. 1382.

[145] Ibid. – SZN Petrus de Perençanus (1365–1392) b. III, f. V, 16 – 1382. g.

[146] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika br. 223 – 26. II. 1387 (regest iz 18. stoljeća).

[147] Ibid. – Curia maior civilium – Spisi – 1381–1385 – 8. V. 1382. – 13. III. 1384.

[148] Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. II, f. 20 – 6. V. 1383.

[149] Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. I, f. I – 16. II. 1384. – Spisi zadarskih notara XIV. stoljeća o uvođenju u posjed i plaćanju dugova – 10. III. 1384. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. III/2 – 27. VII. 1386. – SZN Vannes cond. Bernardi de Firmo (1375–1404) b. I, f. II/1, 81 – 18. II. 1398.

[150] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 3 – 16. II. 1384. (kopija).

[151] Ibid. – Curia maior civilium – 1381–1385 – 15. V. 1385. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. I, f. II – 16. XI. 1386. – Curia consulum et maris – 1386–1390 – 15. I. 1387.

[152] Ibid. – SZN Johannes de Casulis b. I, f. IV/2 – 5. X. 1393.

[153] Ibid. – Spisi zadarskih notara o uvođenju u posjed i plaćanju dugova – 10. III. 1384.

[154] Ibid. – Curia consulum et maris – 1386–1390 – 15. I. 1387.

[155] Ibid. – SZN Raymundus de Modiis b. I, f. I – 9. III. 1384.

[156] Ibid. – SZN Johannes Casulis b. I, f. I/3 – 26. II. 1385.

[157] Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. I – 1. VI. 1384. – Spisi zadarskog notara Petrus de Serçana b. IV, f. 72 – 18. II. 1397. – b. IV, f. 77 – 31. I. 1398.

[158] Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. IV, f. 72 – 19. II. 1397.

[159] Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. II, – 31. I. 1385. – b. I, f. III/2 – 13. VIII. 1387.

[160] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 4 – 31. I. 1385.

[161] Ibid. – SZN Nicolaus de Flumine (1389–1392) b. I, f. I/2 – 27. III. 1389. – SZN Petrus de Serçana b. III, f. 63 – 28. XI. 1396 – b. IV, f. 77 – 31. I. 1398.

[162] DAZ – SZN Petrus Serçana b. III, f. 63 – 28. XI. 1396.

[163] »... Radacus Cruatinuch villanus ser Bartoli de Millano in Ostrirad districtus Jadre ...« (DAZ–SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. I, f. III/4 – 9. V. 1389.) ili »... Radacius Creutatinich villanus ser Bartoli de Millano in Ostrorad districtus Jadre ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. II, f. IV – 9. V. 1389.).

[164] »... ad Declum in loco uocato Versouaç ...« (DAZ SZN Petrus de Serçana b. IV, f. 75 – 29. VIII. 1398.).

[165] DAZ–SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. II, f. VII – 24. VI. 1400. – b. III, f. VIII – 19. VII. 1401., 4, III. 1402. – Spisi zadarske kurije – notar Vannes de Fermo i drugi (1360–1403) – 8. XII. 1402. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano – b. III, f. X – 29. IX. 1408. Brunelli (B., Punta Mica ... Il Dalmata a. XL, No. 45) i Sabalich (G. Sabalich, Antichità zaratine, 25) samo spominju da se u spisima ovoga notara pod 1400. godinom nalazi ime »Ostrirad«.

[166] Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. II, f. VII – 21. IX. 1400. – b. III, f. X – 29. IX. 1408.

[167] AsM 1300–1400 (D) – 3. III. 1424.

[168] DAZ – SZN presb. Martinus Meladossich (1465–1485) b. I, f. I – 12. VII. 1471. – SZN Johannes Franciscus Grisinus b. I, f. 6 – 3. I. 1475. – SZN Petrus Dragono (1470–1486) b. I, f. I/12 – 2. X. 1480. – b. III, f. IV/7 – 26. I. 1484. – SZN Johannes Franciscus Grisinus b. II, f. II/2 – 30. IX. 1489.

[169] Ibid. – SZN presb. Franciscus Minutius (1470–1507) b. II, f. I, br. 1 – 2. II. 1470. – SZN Johannes de Salodio (1455–1501) b. III, f. III/10 – 7. II. 1489. – SZN presb. Franciscus Minutius b. I, f. I – 15. III. 1497.

[170] Ibid. – SZN Franciscus Grisinus b. II, f. II/10 i 11 – 25. V. i 4. VI. 1495.

[171] Ibid. – SZN Nicolaus cond. Benedicti (1432–1469) b. I, f. I/6 – 21. V. 1440.

[172] Ibid. – Pergamene zadarskih notara 15. stoljeća I – 23. III. 1413. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. II, f. VII. 1450. – AsM – 1300–1400 – C – 23. III. 1413.

[173] Ibid. – SZN Vannes cond. Bernardi de Firmo b. I, f. II/1, 233a – 25. VIII. 1401.

[174] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 5 – 23. III. 1413.

[175] Ibid. – SZN Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/8 – 2. IX. 1443. – SZN Simon Damiani b. III, f. IV/7, 303 a, 305 – 16. i 27. VII. 1453. – b. V, f. IV/5, 245 a – 12. V. 1466.

[176] Ibid. – SZN Simon Damiani b. I, f. II/2 – 16. VI. 1445.

[177] Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. V, f. 97 – 29. V. 1404.

[178] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. VI, f. I/5, 112 – 26. II. 1475.

[179] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. VIII/4, 158 a – 10. VIII. 1458.

[180] Ibid. – SZN Antonius Barba (1488–1509) b. II, f. II, 44 – 14. IX. 1498.

[181] Ibid. – SZN Matheus Sonzonius (1492–1530) b. I, f. I – 12. XII. 1497.

[182] »... ad punctam prope Jadram ...« (DAZ Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/4–2. IV. 1438.).

[183] Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. V, f. 94 – 22. IV. 1403.

[184] »... in pertinentiis dicte ville Diclo in locho vochato Vrsouaz ...« (Ibid. – SZN Antonius Barba b. I, f. I, 44 – 25. II. 1494.). »... in pertinentiis ville Diclo in locho dicto Vrsouaz ...« (Ibid. – SZN Antonius Barba b. I, f. I, 33 a – 10. V. 1494.).

[185] Ibid. – SZN Petrus Serçana b. V, f. 97 – 29. V. 1404. – b. V, f. 108 – 8. i 12. XII. 1409. – SZN Johannes de Calcina b. I, f. I. 190 – 3. IX. 1441. – b. I, f. II, 192 – 20. II. 1442. – b. I, f. II, 23 a – 8. VI. 1442.

[186] Ibid. – SZN Theodorus de Prandino b. III, f. IV, 22 – 8. V. 1424.

[187] Ibid. – SZN Simon Damiani b. I, f. I/1 – 13. VIII. 1441. – b. I, f. II/1 – 6. III. 1444. – SZN Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/20 – 18. IV. 1467.

[188] Ibid. – SZN Simon Damiani b. II, f. III/11 – 19. X. 1450. – b. V, f. V/6, 279 a – 18. IX. 1458. – b. IV, f. V/12, 222 – 5. VII. 1461. – b. V, f. VI/1 54 a – 20. II. 1462. – b. VI, f. VII/3, 109 – 6. IV. 1472.

[189] Ibid. – SZN Matheus Sonzonius b. V, f. IV – 21. I. 1498.

[190] Ibid. – SZN Simon Damiani b. VI, f. VII/3 – 27. II. 1471.

[191] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. VI, f. IX – II/6, 78 a – 20. X. 1467. – SZN Johannes Franciscus Grisinus b. I, f. VI/5, 245 a – 7. IV. 1477.

[192] Ibid. – SZN Johannes Franciscus Grisinus b. II, f. II/1 – 25. III. 1488.

[193] Ibid. – SZN Jacobuss quond. Ostoje (1427–1445) b. I, f. I/2 – 15. VII. 1431. – SZN Johannes de Calcina b. II, f. III, 65 a – 29. IX. 1444. – b. II, f. III/VII – 11. V. 1466. – b. IV, f. III, 12 a – 1. IX. 1451.

[194] Ibid. – SZN Jacobus quond. Ostoje b. I, f. III/3 – 24. IX. 1437. – SZN Johannes de Calcina b. I, f. I, 190 – 3. IX. 1441. – b. I, f. II, 159 – 20. I. 1442. – b. I, f. II, 270 – 20. VI. 1443. – b. V, f. V/1, 8 – 27. IV. 1454.

[195] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. VIII/1, 47 – 10. IV. 1457.

[196] Ibid. – SZN Baptista Marci de Venetiis (1439–1456) b. I, f. II, br. 3 – 12. V. 1451.

[197] Ibid. – SZN Simon Damiani b. III, f. IV/10, 492 – 27. II. 1453. – b. III, f. IV/17, 293 – 27. I. 1455. – b. IV, f. V/12, 247 a – 18. X. 1461.

[198] Ibid. – SZN Gregorius de Bosco (1465–1497) b. I, f. I/7 – 3. IX. 1469. – b. IV, f. IV/3 – 13. XII. 1492.

[199] Ibid. – SZN Simon Damiani b. IV, f. V/2, 90 a – 28. IV. 1457.

[200] Ibid. – SZN Simon Damiani b. II, f. III/5 – 24. X. 1448. – SZN Gregorius de Bosco b. I, f. I/7 – 3. IX. 1469. – b. II, f. II/7 – 5. II. 1480.

[201] DAZ – SZN Johannes de Calcina b. II, f. III, 270 – 20. VI. 1443.

[202] Ibid. – SZN Simon Damiani b. IV, f. V/5, 202, 202 a – 3. XII. 1457.

[203] Ibid. – SZN Simon Damiani b. V, f. VI/1, 76 a – 20. IV. 1463.

[204] »... in puncta Michabona in loco Cicefschina ...« (Ibid. – SZN Gregorius de Bosco b. IV, f. IV/2 – 15. IV. 1492.).

[205] Ibid. – SZN Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/20 – 16. IV. 1466. – SZN Gregorius de Bosco b. II, f. II/9 – 1483. g.

[206] U Šišićevom izdanju »Memoriale Pauli de Paulo« stoji samo: »... in puncta Michae ...« (F. Šišić, Memoriale ..., Vjestnik ... VI, 40).

[207] Memoriale Pauli de Paulo, J. G. Schwandtner, Scriptores rerum hungaricarum, dalmaticarum et sclavonicarum veteres et genuini III, Vindobonae 1748, 752 – 20. X. 1405.

[208] DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/5, 100 a – 12. VIII. 1412. – AsM – 1300–1400 – C – 24. IV. 1421.

[209] Ibid. – SZN Theodorus de Prandino b. IV, f. V/2 – 21. VII. 1431.

[210] Ibid. – SZN Simon Damiani b. VI, f. VII/3 – 27. II. 1471.

[211] Ibid. – SZN Simon Damiani b. I, f. II/1 – 6. III. 1444.

[212] AsM – 1400–1500 – B – 4. I. 1467.

[213] DAZ – SZN Simon Damiani b. IV, f. V/5, 202 – 3. XII. 1457.

[214] F. Šišić, Memoriale ..., Vjestnik ... VI, 40 – 20. X. 1405.

[215] DAZ – SZN Simon Damiani b. VI, f. VII/2 – 17. VI. 1471.

[216] Ibid. – SZN Gregorius de Bosco b. IV, f. IV/3 – 13. XII. 1492.

[217] Ibid. – SZN Gregorius de Bosco b. I, f. I/10 – 20. III. 1471. – b. III, f. III/1 – 1484. g.

[218] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. VII/3, 111 – 2. III. 1454. – b. VIII, f. I/24 (Bastardelli) – 20. XI. 1480.

[219] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. IX – I/5, 23 – 8. XII. 1466.

[220] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. I, f. I – 4. II. 1440. – b. IV, f. 12 a – 1. IX. 1451. – b. V, f. VII, 8 a – 27. IV. 1454.

[221] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. V, f. VII/1, 8, 8 a – 27. IV. 1454.

[222] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. IV, f. VI, 12 a – 1. IX. 1451.

[223] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Nikole – br. 269 (pergamena) – 1470.

[224] Ibid. – SZN Gregorius de Bosco b. I, f. I/1 – 10. XI. 1466.

[225] Ibid. – SZN Gregorius de Bosco b. I, f. I/9 – 22. II. 1469.

[226] E. Böttner je pročitao čak: Micka Bona (DAZ – Indice del registro delle Affitanze e livelli del sopresso monastero di san Domenico, 9 a), što nije ispravno.

[227] DAZ – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika br. 782 (pergamena) – 14. III. 1419.

[228] Ibid. – SZN Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/5 – 5. XI. 1439.

[229] Ibid. – SZN Simon Damiani b. III, f. IV/14, 138 – 5. II. 1454.

[230] Ibid. – SZN presb. Nicolaus Lupouich (1446–1469) b. I, f. IV, br. 18 – 20. IV. 1450.

[231] Ibid. – SZN Bartholomeus de Serçana (1400–1432) b. I, f. I/8 – 1426. g.

[232] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. VI, f. IX – II/6, 86 – 6. XI. 1468.

[233] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika br. 782 (pergamena) – 14. III. 1419.

[234] Ibid. – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/4, 97 a – 24. VIII. 1411.

[235] S. Gunjača, Repertorium actuum domini Antonii de Zandonatis olim publici et iurati notarii Jadre, Starine JA 42, Zagreb 1949, 327, 340 – 6. V. 1501., 13. I. 1510.

[236] DAZ – SZN Antonius Barba b. II, f. II, 1 – 1. X. 1504.

[237] Ibid. – SZN Antonius de Zandonatis (1491–1535) b. I, f. I/1 – 24. I. 1507.

[238] Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/1 – 4. V. 1508. – Szk Francesco Nani (1553–1555) I, 253a, 226a – 4. III., 2. IV. 1555.

[239] Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/1 – 14. IV. 1510.

[240] »... ultra portus Jadre in loco vocato Vrsauaz super tereno sancti Grisogoni de Jadra ...« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/2 – 25. VII. 1512).

[241] »... in loco dicto Vrseuaz ultra portum Drachsanice ...« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/1 – 10. I. 1512.). »... in loco dicto Vrseuaz ...« (Ibid. – SZN Simon Budineus [1556–1598] b. I, I/2 – 20. XII. 1557.) »... in loco dicto Vrseuaz et specialius Versine ...« (Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/6, 776a – 8. XII. 1564.).

[242] Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/1 – 12. V. 1508.

[243] S. Gunjača, o. c., Starine JA 42, 285, 287, 305 – 1501, 1510. g.

[244] DAZ – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/2 – 30. IX. 1512.

[245] »... in punta Michabona apud sanctam Anastasiam ...« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/2 – 30. IX. 1512.).

[246] »... ad Barchaneum sancti Jacobi ad Punctam Micha bona ..« (Ibid. – SZN Marcus Antonius de Bassano [1503–1536] b. I, f. I – 16. X. 1512.).

[247] Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/2 – 23. I. 1513.

[248] Ibid. SZN Marcus Aurelius Sonzonius (1513–1548) b. I, f. VI. – 7. III. 1513. – SZN presb. Petrus de Pago (1486–1529) b. II, f. II/10 – 23. II. 1522. – b. III, f. III/2 – 5 i 11. X. 1523. – b. III, f. III/3 – 2. I. 1526. – SZN Marcus Aurelius de Bassano b. I, f. I – 23. XII. 1530. – SZN Michael de Zandonatis (1529–1540) b. I, f. I/3 16. VI. 1532. i 25. III. 1533. – SZN Antonius de Zandonatis b. II, f. II/2 – 8. I. 1533. – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 26. IV. 1535. – SZN Augustinus Martius (1532–1552) b. I, f. I/2 – 31. VIII. 1535. – SZN Michael de Zandonatis b. I, f. I/6 – 29. X. 1535. – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 3. V. 1537. i 21. I. 1539. – SZN Johannes Michael Mazzarellus (1512–1531) b. II, f. IV/2 – 24. IV. 1540. – b. III, f. IV, br. 310 – 14. X. 1544. – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 10. i 17. V. 1545. – b. I, f. II – 26. VI. 1546

[249] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Nikole svez. IV, br. 283 (pergamena) – 14. V. 1514.

[250] Ibid. – AsK, svez. XXI, br. 7 – 12. X. 1514.

[251] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/1 – 12. II. 1515.

[252] »... in confinibus puncte Michabona citra Dichlo ..« (Ibid. – SZN Johannes Philippus Raymundus b. I, f. I/3 – 8. V. 1515.).

[253] Ibid. – AsK svez. II, br. 105 – 13. V. 1515.

[254] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/4 – 5. VI. 1517. – AsK svez. XV., br. 111 (pergamena) – 4. I. 1564.

[255] »... in pertinentiis dicte ville Diclo a parte sirochali in loco vocato Versouac ...« (Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/7 – 5. VI. 1518.).

[256] Ibid. – Pergamene zadarskih notara (1501–1550) II – 21. X. 1518. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 2. I. 1526. – SZN Johannes Michael Mazzarellus b. I, f. I/2 – 9. IV. 1539. – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 18. VI. 1541.

[257] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/7 – 21. II. 1519.

[258] DAZ – Szk Pietro Marcello (1518–1521) II, 86a – 16. III. 1520.

[259] Ibid. – SZN Simon Corenichius (1509–1536) b. I, f. I/11 – 5. VI. 1520.

[260] DAZ – Szk Pietro Marcello I, 158a – 3. XI. 1520. Szk Francesco Arimondo (1521–1523) I, 17a, 35 – 7. I., 26. II. 1521.

[261] Ibid. – Szk Francesco Arimondo I, 35 – 26. II. 1521.

[262] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/9 – 17. XII. 1520.

[263] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. II, f. II/10 – 25. XI. 1521.

[264] Ibid. – SZN Matheus Sonzonius b. III, f. III – 23. IV. i 16. XII. 1523.

[265] Ibid. – SZN Matheus Sonzonius b. III, f. III – 16. XII. 1523.

[266] Ibid. – SZN Petrus de Pago b. III, f. III/1 – 25. V. 1523.

[267] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 7. I. 1526.

[268] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 9. II. 1526.

[269] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 2. VI. 1527.

[270] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 2. VI. 1527. – G. Sabalich, Toponomastica VI, Il Littorio dalmatico, Zara 1924, br. 103 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 29 – 1556. g. – DAZ – SZN Simon Mazzarellus, b. II, f. IV/6 – 28. III. 1563.

[271] Ibid. – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 25. XI.1527.

[272] S. Ljubić, Commissiones et relationes venetae I, MSHSM VI, 219 – 1527. g.

[273] DAZ – SZN presb. Petrus de Pago b. III, f. III/3 – 7. I. 1528.

[274] Ibid. – SZN Michael de Zandonatis b. I, f. I/6 – 21. VII. i 29. X. 1535.

[275] Ibid. – SZN Johannes Michael Mazzarellus b. I, f. I/2 – 9. IV. 1539.

[276] Ibid. – SZN Nicolaus Drasmileus (1539–1577) b. I, f. I, 35 – 7. I. 1540.

[277] »... ad punctam Micham loco vocato Dolcina ...« (Ibid. – SZN Nicolaus Drasmileus b. I, f. I – 27. III. 1543.).

[278] DAZ – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 8. IV. 1545.

[279] Ibid. – SZN Johannes a Morea (1545–1570) b. I, f. I/1, str. 8 – 12. IV. 1545.

[280] DAZ – SZN Petrus de Bassano b. I, f. I – 17. V. i 16. VIII. 1545.

[281] »... in pertinentiis villae Michae in loco vocato Osgliaroschina ...« (DAZ – SZN Daniel Cavalca b. I, f. I, 34a – 27. XI. 1553.) – »... in pertinentiis villae punctae Michae ...« (Ibid. – SZN Daniel Cavalca b. I, f. I, 24 – 13. X. 1556.)

[282] DAZ – Szk Francesco Nani I, 215a, 299a – 8. XI. 1554., 12. III. 1555.

[283] Ibid. – Szk Francesco Nani I, 294 – 3. III. 1555.

[284] Ibid. – SZN Daniel Cavalca b. II, f. VI, br. 24 – 14. X. 1555.

[285] ».. in loco uocato Pontamica in ograda ...« (Ibid. – SZN Johannes a Morea b. I, f. I/4, str. 111 – 29. IV. 1556.).

[286] Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/1, str. 3 – 8. X. 1556. – SZN Simon Mazzarellus (1555–1589) b. I, f. I/6 – 25. X. 1559.

[287] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Nikole svez. II, br. 59 – 4. III. 1557. (kopija iz 18. st.).

[288] Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/1, 43a – 5. IV. 1557.

[289] »... in Puncta Micha prope salinas ...« (Ibid. – SZN Simon Mazzarellus b. I, f. I/4 – 14. IX. 1557.).

[290] Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/3, 107, 130 – 27. III. i 6. VI. 1558. – SZN Daniel Cavalca b. I, f. I, 46 – 19. I. 1559.

[291] Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/4, 213 – 17. XII. 1559.

[292] »... Mattheus Iuanusceuich judex villae punctae Michae ...« (Ibid. – SZN Daniel Cavalca b. I, f. II/2, 38a – 17. XII. 1560.).

[293] Ibid. – SZN Simon Budineus b. I, f. I/6, 358 – 10. V. 1562.

[294] Ibid AsK svez. XVII, br. 4 – 9. II. 1563.

[295] S. Ljubić, Dva popisa listina glasovitog manastira sv. Krševana u Zadru, Starine XIX, Zagreb 1887, 163 – 1564. g.

[296] Ibid. – Pergamene zadarskih notara (1551–1600) III – 29. V. 1565. – »... in valle Magistra loco uocato Vrseuac ...« (DAZ – SZN Horatius de Marchettis [1568–1574] b I, f. I, 6 – 8. I. 1568.).

[297] Ibid. – SZN Horatius de Marchettis b. I, f. I. 4 – 12. XI. 1568. – b. I, f. I. 8 – 24. XI. 1568.

[298] Ibid. – SZN Nicolaus Drasmileus b. I, f. II/8 – 16. X. 1571.

[299] Ibid. – SZN Nicolaus Canalis (1558–1585) b. I, f. I/4 – 7. VIII. 1572.

[300] Ibid. – Spisi zadarske porodice Stocco-Repertorio ... No. 3, str. 4 – 1591. g.

[301] Ibid. – SZN Francesco Primizio (1590–1608) b. I, f. I/7 – 23. VII. 1597.

[302] »... Testamento del quondam Nicolo Drapperio 1413. 23. marzo in Atti del quondam Teodoro Prandino Nodaro di Zara, che lascia al monastero di s. Grisogono ona Possessione ben grande in Ponta Mica detta altre uolte Vrseuaz, dalla villa che u'era, e che peri dalla guerra ...« (DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. VI, f. I/6, 132 – cedulja iz 17. stoljeća).

[303] Ibid. – SZN Simon Venier (1586–1616) b. V, f. X, br. 347 – 3. I. 1601.

[304] Ibid. – AsK svez. VI – L – br. 146 – 1603. g.

[305] K. Horvat, o. c., Starine XXXIII, 549 – 1603. g.

[306] DAZ – Spisi zadarske porodice de Ponte III, br. 34 – 27. i 29. IV. 1609. – SZN Simon Braicich b. III, f. III/46, 26 – 10. VIII. 1667.

[307] Ibid. – SZN Zuanne Braicich b. VII, f. VII/78, 36a – 4. VI. 1640. – SZN Francesco Sorini b. I, f. I/5, 28 – 6. VIII. 1659.

[308] Ibid. – Spisi zadarske porodice Stocco-Repertorio ... No. 3, str. 5, 6, No. 2, str. 10a, 11a, 13, 13a – 27. IV. 1609., 30. VII. 1611., 14. VII. 1613.

[309] Ibid. – SGP Giustiniano Belegno I, 343 – 21. VI. 1621.

[310] Ibid. – AsK XVII - L - br. 5 – 24. II. 1634.

[311] »... nel territorio di Zara in luoco chiamato Vrseuaz ...« (DAZ – SZN Zuanne Braicich b. VI, f. VI/65, 30a – 4. X. 1636.).

[312] S. Gliubavaz, o. c., La Domenica, Zara 1890, a. III, Nro. 42, str. 352.

[313] DAZ – AsK XVII – 1653., 1658., 2. VII. 1658., 1663. g.

[314] Ibid. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Kuzme i Damjana br. 201, str. 76. Jelić pak piše krivo »Punta Mica« (L. Jelić, Povjesno-topografske crtice, 52).

[315] Ibid. –Szk Bonaventura Diedo b. I, 133 – 21. II. 1722.

[316] »... Stante l'aquisto fatto ... dall ser Antonio Giusti quondam Zuanne d'un seno del mare posto per sirocco di Ponta Mica contiguo alla chiesa dirocata di sant'Anastasia, a cosi pure del Tratto di riceuera che ... le terre si .., d'esso Giusti della parte di maistro con ... valle inclusiue posta ex garbin dalla casa di ragione d'esso Giusti sino al molino girando per la riuniera Ponta detta Mica e termina al luoco Ostriest oue esiste uignale d'esso ...« (Ibid. – Ducali e terminazioni V, 244 – 1. IV. 1746.).

[317] »... Continuato della riviera di mare che circonda la Ponta detta Mica incominciando dall molino di vento sino al sito Ostriest ...« (DAZ – Szk Marco Minio b. III, 338 – 31. III. 1762.) »... continuato colla riviera del mare che circondo la Ponta detta. Mica incominciando dal molino da levante sino al sito Ostriest e cento passa in mare ...« (Ibid. – Szk Girolamo Bragadin b. I, 330 – 7. VI. 1791.). Dakle u tom stoljeću ne glasi »la Punta ditta Mica« ili čak nekada »Puntamica«, kako to hoće Sabalich i dapače krivo citira 1760. godinu tvrdeći da se tada spominje ovo mjesto pod tim imenom (G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio dalmatico, Zara 1924, No. 99 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 27).

[318] »... Tutto il tratto continua dalla riuiera di mare che comincia dal molino da uento per sirocco di Pontamica e girando della Ponta ariuaua nel seno Ostriest ...« (DAZ – Ducali e terminazioni V, 244 – 17. III. 1748.) i SGP Francesco Grimani [1753–1756] V, 337 – 6. X. 1756. – Szk Marco Minio b. III, 111 – 15. IV. 1761. – AsK svez. XXI, br. 17 – 1765. – 24. IV. i 20. V. 1766.

[319] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 15 – 1755., – br. 16 – 1756. – br. 17.

[320] Ibid. – Azk Giovani Pasqualigo (1712–1717) I, 117a – 21. X. 1715.

[321] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 15 – 1755. – br. 16 – 1756. – br. 17.

[322] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 17 – 7. I. 1762., 8. I. 1763.

[323] Ibid. – AsK svez. XXI, br. 17 – 20. V. 1766.

[324] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 170. Kako nažalost Bianchi po svom starom običaju nigdje ne citira odakle je crpio podatke, to ga vrlo teško možemo ne samo glede toga već i glede ostalih stvari kontrolirati.

[325] A. Maschek, o. c., 283.

[326] A. Nani, o. c., 94.

[327] L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik ... I, 189, III, 42, 137.

[328] DAZ – SZN Creste de Tarallo, str. 71, 18, 29.

[329] V. Brunelli, Storia di Zara I, 269.

[330] G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio Dalmatico Zara 1924, No. 99 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 25, 27.

[331] DAZ – Ducali e terminazioni V, 244 – 1. IV. 1746., 17. III. 1748. – Szk Marco Minio b. III, 111 – 15. IV. 1761. – b. III, 338 – 31. III. 1762. – Szk Girolamo Bragadin I, 330 – 7. IV. 1791

[332] Tako još u 12. stoljeću knez Trasmondo daruje benediktinskom samostanu u Montecassinu u Abruzzima uz ostale zemlje i »... castellum de Muccla ...« sa crkvom »... et cum ipso portu et piscacione ... litore maris ...« (R. Palmarocchi, L'Abbazia di Montecassino e la conquista normana, Roma 1913, 238, 239.).

[333] »... et Muchlo (ὁ Μουχλω)...« (F. Rački, Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia, MSHSM VII, Zagrabica 1877, 270).

[334] »... Vitole Mulgla quondam Chordane de Jadra ...« (DAZ – SZN Petrus Perençanus [1362–1392] b. I, f. III, 22a – 1366. g.).

[335] »... hereditas condam Viti Mugle ...« (Ibid. – SZN Petrus Perençanus b. III, f. II, 39 – 1381. g.) »... et Codalo marinario cond. Mugle di Jadra ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. I – 19. VII. 1384.

[336] »... Fumie relicte cond. Vitoli dicti Mugla ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. III/1 – 23. VI. 1386.).

[337] »... magister Mapheus de Mugla notarius comunis Spaleti ...« (G. Praga, Testi volgari spalatini del trecento. Estratto dagli Atti e Memorie della società dalmata di storia patria III. Zara 1928, 105 – 1416. – 1419. g.). »... episcopatum Scardonensem de persona reuerendi patris domini Jacobi de Mugla«. (S. Ljubić, Listine o odnošajih između južnoga Slavenstva i mletačke republike IX, MSHSM, XXI, Zagreb 1890, 46 – 11. VI. 1431.) »... Jacobus cond. ser Johannis de Mugla dei gratia episcopus scardonensis ...« (DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. IV, f.V/14, 208a – 24. VII. 1434.). »... Jacobus de Mugla episcopus scardonensis ...« (Ibid. – SZN Nicolaus cond. Benedicti b. I, f. I/9 – 2. I. 1443.). »... Anthonius cond. Bertuci de Mugla partium Istrie ...« (Ibid. – SZN Simon Damiani b. II, f. III/5 – 31. VIII. 1448.).

[338] »... Gluba Domuglica de Jadra ...« (Ibid – SZN Theodorus de Prandino b. II, f. III, 90a – 12. IX. 1420.).

[339] L. Jelić, Zadarski bilježnički arkiv, Vjestnik ... III, 141.

[340] Da je izraz »lone« ili »lona« ili »Micalona« pogrešno napisano, to ne treba napose dokazivati.

[341] P. Skok, Studije iz ilirske toponomastike (Separatni otisak »Glasnika zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini« XXIX, Sarajevo 1918, 123, 136.).

[342] V. Novak-P. Skok, Supetarski kartular, Zagreb 1952, 285, 73.

[343] P. Skok, Postanak Splita, Anali Historijskog instituta u Dubrovniku I, Dubrovnik 1952, 34, 35.

[344] Na katastarskoj mapi Nina od 10. VI. 1853. godine, koja se čuva u DAZ-u, nalazi se kod Zatona navedena »Punta Micina«.

[345] T. Maretić, Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika sv. 28/5, Zagreb 1909, 646, 642, 660, 642.

[346] P. P. de Ribera Valentiano, Le glorie immortali de trionfi, ed heroiche imprese d'ottocento quarantacinque donne illustri antiche e moderne, Venezia 1609, 156.

[347] D. A. Parčić, Rječnik talijansko-slovinski (hrvatski), Senj [2]1908, 475.

[348] M. Deanović, Talijansko-hrvatski rječnik, Zagreb [2]1948, 436.

[349] »... Nicolaus Slatarcich dictus Mica, zapator, habitator Jadre ...« (DAZ – SZN Simon Damiani b. IV, f. VII/5, 308 – 13. II. 1473.) »... supradictum Nicolaum dictum Micha ...« (Ibid. – SZN Simon Damiani b. VI, f. VII/5, 308a – 13. II. 1473.). Ovdje dolazi taj nadimak od imena Nicolaus.

[350] C. Jireček, o. c., II, Denkschriften ... 49 Bd, Wien 1904, 47.

[351] S. Ljubić, Commissiones et relationes venetae I, MSHSM VI, 219.

[352] D. Daničić, Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I, Zagreb 1880–1882, 547.

[353] »... Dobram latine Bonam ...« (DAZ – SZN Theodorus de Prandino b. II, f. III – 19. III. 1419.).

[354] C. Jireček, o. c., Denkschriften ... 49 Bd, 69, 27, 28.

[355] »... Andrea condam Nocolai Bono ...« (DAZ – SZN Petrus Perençanus b. II, f. XIX, 30a – 1381. g.) »... et partim Catarina uxor Negroboni ...« (Ibid. – SZN Johannes de Casulis b. I, f. I/1 – 13. VIII. 1382.) »... Ser Johanisbono cond. Nicoleti boni ciui et habitatori de ... Jadre ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. I, f. III/4 – 1388. g.).

[356] »... et Johanis Boni ...« (Ibid. – SZN Petrus de Serçana b. II, f. 20 – 6. V. 1383.) »... Nigrumbonum de Padua ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. I – 8. VI. 1384.) »... et Johane bono cond. Nicoleti boni habitatori Jadre ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. II – 15. VII. 1385.) »... Ser Johannes cond. ser Philippi Petriboni de Florentia ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. IV, f. IV – 15. IV. 1387.). »... a Johanebono cond. Nicoleti boni ... habitatori Jadre ...« (Ibid. – SZN Articusius quond. Dominici de Rivignano b. III, f. VIII – 19. XII. 1401.).

[357] DAZ – AsK svez. XIV, br. 165 – 6. V. 1198. (kopija).

[358] T. Smičiklas, o. c., II (1904), 297. Smičiklas kaže da se original ove isprave nalazi u gubernijskom arhivu u Zadru »rottolo E. cap. XIX, no. 6« i da je pečat otpao (T. Smičiklas, o. c. II., 297). I zbilja je ovaj t. zv. »original« u svez. XIV., ali samo pod br. 222.

[359] S. Ljubić, Policorion ..., Starine XXIII, 195.

[360] Ona se nalazila u arhivu grofova Begna u Posedarju, odakle je sa ostalim dokumentima u II. svjetskom ratu iščezla.

[361] T. Smičiklas, o. c., XIV, 115.

[362] ili »Miche Bene«.

[363] B., Punta Mica o Punt'amica, Il Dalmata a. XI, No. 45.

[364] G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio dalmatico, Zara 1924, No. 99 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 25.

[365] B., Punta Mica ..., Il Dalmata a. XI, No. 45.

[366] G. Sabalich, Toponomastica V, Il Littorio dalmatico, Zara 1924, No. 99, i G. Sabalich, Antichità zaratine, 25.

[367] Alessio, o. c., La Rivista Dalmatica a. XX, f. II, 14.

[368] Gl. bilj. 302.

[369] Gl. bilj. 164, 184, 255, 279, 286, 291.

[370] C. F. Bianchi, Zara cristiana II, 170.

[371] L. Maschek, o. c., 283.

[372] Gl. bilj. 240 i 296.

[373] Uz ovakav naziv za mjesto Oštrirat imamo i za lično ime kao na pr.: »... Simon Pontamicca ...« (G. Sabalich, Toponomastica VI, Zara 1924, No. 103 i G. Sabalich, Antichità zaratine, 29 – 1593. g.) »... Gerca Pontamica ...« (DAZ – AsK svez. XVII – 2. VII. 1658. i 1663. g. [kopija]).

2.

DVA PRILOGA PROUČAVANJU POVIJESTI HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI U ZADRU

1. *Porijeklo i obitelj pjesnika Šime Budinića*

I.

Još i sada imamo vrlo malo podataka o životu Zadranina Šime Budinića,[1] a upravo ništa ne znamo o njegovu porijeklu i obitelji. Stoga ćemo pokušati na osnovu pristupačnih, ali i dosta škrtih dokumenata iz zadarskih arhiva da iznesemo nešto i o tome. Tako 1403. god. nailazimo u izvorima po prvi put na ime Budinus, koji je kao Morlak pripadao katunu Gerlgavci.[2] On bi po našemu mišljenju bio praotac zadarske obitelji Budinić. Deset godina kasnije spominje se u izvorima Dobrica, udova Marina Budinića i Stjepan Budinić. Oni žive u Trogiru kao ondašnji građani,[3] i ne znamo, u kojem su odnosu prema navedenom Budinusu i malo kasnije spomenutim zadarskim Budinićima.

Istom 1417. javlja se u spisima zadarskih notara ser »Doyco« ili »Radoico« Budinić kao mesar i stanovnik ovoga grada, pa opet 1418.,[4] a 1427.[5] isti pravi oporuku i tom prilikom ostavlja od svojega imetka nešto i bratovštinama kovača, drvodjelaca i mesara u Zadru. G. 1434. on se samo spominje,[6] a 1437. javlja se kao gastald bratovštine bičevalaca sv. Silvestra[7] (batutorum s. Silvestri de Jadra),[8] pa 1442.[9] i već o. 1448. doznajemo, da je mrtav. Žena mu se zvala Ruža,[10] a sinovi Mihael, Jakov i Juraj. Mihael je čak preuzeo i očev mesarski zanat[11] i njega nalazimo prvi put spomenutog u spisima još 1440. a zadnji put 1492. godine.[12] Istom 1446. javlja se Jakov, koji je bio svećenik. On je tada dao svoga 18-godišnjeg brata Jurja da izuči kalafatski zanat u Zadru kod majstora Marina, sina Jakova.[13] Interesantno je, da se 1450. javlja u tom gradu drvodjelac magister Juraj Budinić,[14] za koga već 1458. doznajemo da je umro i da je ostavio kćer Luciju.[15] U kakvom je on bio rodbinskom odnosu prema navedenoj braći, teško je išta reći. G. 1451. nailazimo u Trogiru na bačvara Vlatka Budinića, tamošnjeg građanina.[16] G. 1453. spominju se zajedno braća Jakov i Juraj Budinić kao svjedoci u jednoj ispravi, a 1469. samo svećenik Jakov zadnji put.[17] G. 1474. prvi put se javlja ser Antonije Budinić zlatar, sin naprijed spomenutog mesara Mihaela.[18] Taj je zlatar posjedovao zemljište u Gaženicama[19] kraj Zadra[20] i u »Monte ferro«.[21] Još 1512. je živ, a 1517. nalazimo, da je već mrtav.[22] God. 1494. ulazi prvi i zadnji put u spise zadarskih notara Nikola Budinić iz sela Rakitnice u šibenskoj okolici.[23] G. 1517. spominje se Mihael Budinić, a 1535. je već mrtav. Iza sebe je ostavio udovicu Klaru[24] i sinove Stjepana i Antonija, zlatara. Klara su i njen sin Stjepan, koji se prije svoga brata spominje u spisima, prodali

1550. španjolskom židovu Maiheru, stanovniku Zadra, kuću u okolici arsenala. Istom 1560. nailazimo u spisima na Stjepanova brata zlatara Antonija, čija se žena zvala Jeronima, a koja je 1564. načinili oporuku. Zadnji put se obojica braće javljaju 1565. godine. Naime, tada je na njihovu tužbu prognan na 10 godina od zadarskog kneza iz toga grada i njegova područja neki Laurencije de Pisauro.[25]

II.

Istom u listopadu 1556. godine javlja se u spisima klerik[26] Šime Budinić[27] kao zaprisegnuti notar.[28] Dvije godine kasnije (1558) on je već župnik i rektor crkve sv. Silvestra (titularne sv. Tome)[29] unutar gradskih zidina,[30] a ujedno i župnik crkve sv. Petra na otoku Ižu. Te godine još je klerik,[31] a 1560. postaje nasljedni kanonik,[32] pošto se djed po majci[33] mu zadarski kanonik prebendar Sanctus de Sanctis odrekao kanonikata u njegovu korist. G. 1563. imenovan je Šime Budinić rektorom poljskih kapela sv. Marka i sv. Uršule izvan gradskih zidina.[34] Te iste godine zbog svađe s nekim svećenikom, koga je čak ratoborni Šime i udario, bude na neko vrijeme iza provedenog procesa od crkvenih vlasti ekskomuniciran,[35] iako baš tada nosi naslov i kancelara[36] nadbiskupske kurije.[37] Te godine ninski biskup obdaruje Šimu, tada još u svojstvu podđakona i rektora crkve sv. Silvestra.[38] Dvije godine kasnije konačno je Budinić najsvečanije i ustoličen za kanonika-prebendara u crkvi sv. Stošije.[39] Te iste godine (1565) zadarski nadbiskup Calinus kao administrator trogirske biskupije održao je dijecezanski sinod u Trogiru, gdje je proglasio odredbe tridentinskog koncila. Tome je sinodu prisustvovao i Šime Budinić, koji se u svojstvu nadbiskupskog kancelara potpisao na jedan dio Calinusovih konstitucija, propisanih za trogirsku crkvu.[40] G. 1570. kanonik Šime je rektor kapele sv. Lucije na otoku Pagu,[41] g. 1574. sudjeluje u jednoj stvari u svojstvu notara kao ekspert,[42] a 1577. Marko Loredano, ninski biskup i administrator zadarske nadbiskupije, postavlja ga generalnim vikarom istoimene nadbiskupije (25. IV.).[43] Četiri mjeseca kasnije u tom svojstvu Šime Budinić daje pismenu izjavu o crkvenom blagu (napose kaležima) iz župa ninske biskupije i zadarske nadbiskupije, koje je ispred Turaka bilo pohranjeno u metropolitansku blagajnu.[44] U zapisnicima zavoda sv. Jeronima u Rimu nalazimo pod 2. VII. 1581. na »... m. Piersimone (!) Budineo«, koji je bio uz Ivana Parentija, svećenika iz Nina, predložen da bude ondje ispovjednik za hrvatski jezik. Ali na drugom sastanku braće ovog zavoda (6. VIII.) izabran je za taj položaj Parentio.[45] U arhivu samostana sv. Marije u Zadru pod datumom od 1. II. 1582. nalazimo na ispravu, pisanu rukom Šime Budinića, u kojoj se navodi njegova kućica.[46] To nam dokazuje, da se tada kanonik Šime nalazio u Zadru. Ali već 12. III. i 6. V. 1582. u svetojeronimskim spisima opet se on spominje, da je preveo sa latinskoga na hrvatski »Izpravnik«, koji se imao štampati. Zadnji put je njegovo ime ovdje navedeno 5. VI. 1583. go-

dine. U vezi sa svim tim Črnčić tvrdi, da je Budinić boravio u Rimu dvije godine »od mjeseca srpnja 1581. do lipnja 1583.«.[47] Da li je tako bilo,[48] te da li je i duže boravio u Rimu ili je onamo dolazio nekoliko puta, teško je išta konkretno i bazirano na izvorima reći. Svakako iza toga istom 1594. nalazimo u spisima kanonika Šimu, tada već u godinama i sve manje sposobnog za rad, koji je sa svojim bratom Pavlom stanovao u istoj kući. Te godine je Šime sklopio sa Pavlom ugovor, po kome mu se ovaj obvezao, da će ga paziti. Brat Šime mu zato po svojoj smrti uz neke ograde ostavlja na raspolaganje uz ostalo i dva dijela očinske kuće,[49] od koje mu je njen jedan dio bio u svoje vrijeme prodao baš sam Pavao. Iz tog ugovora vidimo, da je Šime uz Pavla imao još nekoliko braće, koja su u svoje vrijeme među sobom podijelila očinska i majčinska dobra.[50] G. 1595. spominje se kanonik Šime kao rektor poljske kapele sv. Marine u nekadašnjim Solinama izvan zadarskih zidina.[51] Od te je godine[52] pa sve do 1598. vršio i notarsku službu.[53] G. 1596. javlja se također u spisima,[54] a 1597. piše iz Zadra svome imenjaku Simonu Utroviću,[55] ninskom kanoniku i biskupskom vikaru, da je slab i da zbog zaposlenosti ne može doći k njemu.[56] G. 1599. sudjeluje na crkvenom sinodu u Zadru,[57] a godinu dana kasnije (13. XII. 1600.) umro je Šime Budinić u tom gradu i sahranjen je u tamošnjoj katedrali.[58]

III.

G. 1595. javlja se u spisima kovač Nikola Budinić, a 1596. »ser Michael Budineo«,[59] čije prezime dokazuje, da je bio svakako u vrlo bliskom srodstvu s kanonikom Šimom. Između 1593. i 1597. nalazimo ponovo Nikolu Budinića, koji je imao svoj posjed u okolici Zadra, a 1651. spominje se, da je mrtav. Nikola je imao brata Ivana, a otac im se zvao Antonije. Inače se Ivan javlja samo 1625. i 1638. godine. Nikolina žena zvala se Lucija. Svi ovi Budinići bili su zadarski građani.[60] G. 1620. javlja se kao stanovnik otoka Silbe Gašpar, sin Nikole Budinića iz Lošinja.[61] G. 1662. isti Gašpar, kome je otac Nikola već umro, kao stanovnik navedenog otoka pred zadarskim notarom Simonom Braičićem pravi oporuku.[62] G. 1670. javlja se u spisima notara Braičića Simon Budini, koji je u Cerodolu blizu Bokanjca imao neko zemljište.[63] a 1726. spominje se Jerolima Budinić kao supruga meštra Ivana Grgića nazvanog Beg.[64]

IV.

Iz ovog letimičnog pregleda o porodici Budinić ili Budineo moramo još pokušati odrediti rodbinski odnos književnika Šime prema njemu suvremenim članovima istoimene obitelji. Iz naših dosta smionih zaključaka izgledalo bi genealoško stablo zadarskih Budinića ili Budinea ovako:

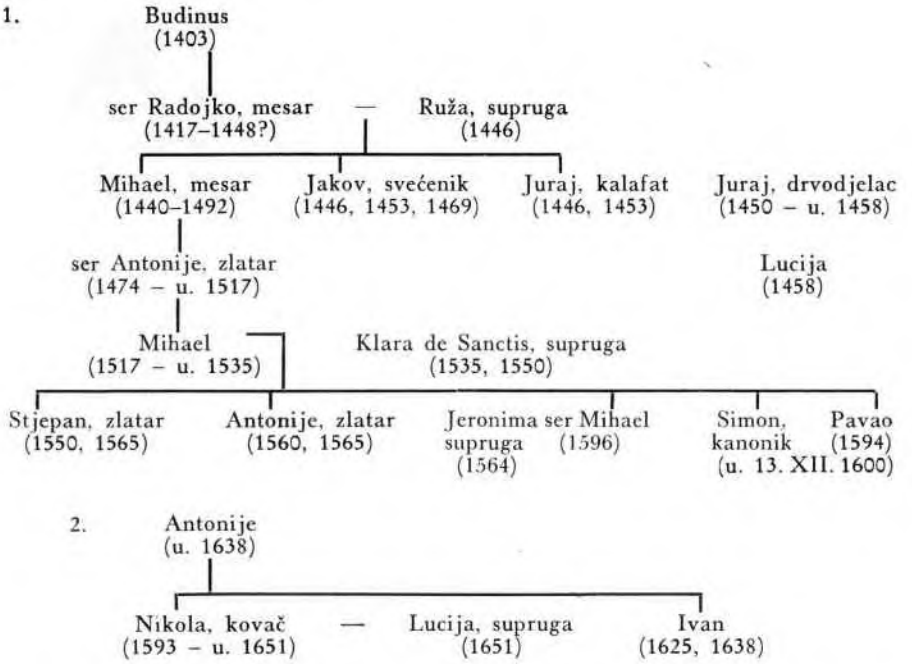

Iako ne možemo dokazati točnost svih naših nagađanja o ovdje iznesenoj rodbinskoj povezanosti Budinića ili Budinea, nesumnjivo je, da im je praotac bio Budinus. Ali zato je samo naša pretpostavka, da mu je bio sin Radojko. Prema tome je Budinusov unuk Radojkov sin Mihael, kome su braća Jakov i Juraj. Mihajlov unuk je uzeo djedovo ime.[65] Polazeći odatle nesumnjivo je, da su Mihajlovi sinovi zlatari Stjepan i Antonije, koji je također dobio djedovo ime. Budući da se u već navedenom ugovoru od 1594. godine spominju uz Šimunova brata Pavla i anonimna braća, to smo među njih svrstali Mihaela, koji se zove kao i kanonik Šime »Budineo«, pored Stjepana i Antonija. Na taj način smo dobili, da su Mihael i žena mu Klara, unuka već spomenutog kanonika-prebendara Sanctusa de Sanctisa, imali 5 sinova. Da li se oženio kasnije (iza 1594.) i da li je imao Pavao sinova, nije nam poznato, a isto tako ni u kojoj su rodbinskoj vezi bili Antonije (u. 1638.) i njegovi sinovi Nikola i Ivan sa naprijed navedenom porodicom Budinić ili Budineo.

Na osnovu svega iznesenoga ove pretpostavke i podaci, od kojih su neki poduprti izvorima, unijet će sada nešto više svijetla u dosada sasma nepoznate obiteljske prilike hrvatskog književnika i pjesnika Šime Budinića. Možda će baš sve to dati poticaj našim historičarima stare hrvatske književnosti, da još više prošire poznavanje obiteljskih prilika i života Šime Budinića.

[1] Gl. Hrvatska Enciklopedija (HE) III, Zagreb 1942, 453.

[2] »... Budinus morlacchus ... de catono Gherlgafci ...« (Državni arhiv u Zadru (DAZ) – Spisi zadarskog notara (SZN) Vannes c. Bernardi de Firmo (1375.–1404.) b I, f. I, 389 – 1403. g.). Još 1400. spominje se »Marcus Vlacus filius condam Disse Nicolich de catono Gleyeuac ...« (SZN Articusius de Rivignano (1383.–1406.) b. II, f. VIII – 18. I. 1400.), a to je isto samo nešto iskrivljeno, napisano ime ovoga katuna. Od 1478. godine nalazimo u izvorima mjesto »Garglieuac« (Garglieuacz, Garglieuac, Gerglieuaz), koje je ležalo blizu sela Čakavaca i Ražanca (SZN Johannes Franciscus Grisinus (1454.–1495.) b. I, f. I/9 – 1478. – b. II, f. II/1 – 29. V. 1488. – SZN Gregorius de Bosco (1465.–1497.) b. IV, f. IV – 21. I. 1493. – SZN Johannes Philippus Raymundus (1487.–1516.) b. I, f. I/1 – 26. VII., 23. VIII. 1507.) Odatle dakle možemo zaključiti, gdje su živjeli stanovnici istoimenog katuna, kome je pripadao i Budinus.

[3] DAZ – Notarski spisi trogirskog arhiva LXVI, 17a – 25. VIII. 1413. – III/7 – 4. II. 1413.

[4] Ibid. – SZN Theodorus de Prandino (1403.–1441.) b. II, f. II, 62 – 28. XI. 1417. – b. I, f. I, 107a – 14. IV. 1418.

[5] Ibid. – SZN Bartholomeus de Serçana (1400.–1432.) b. I, f. I/9 – 15. III. 1427.

[6] Ibid. – SZN Jacobus q. Ostoie (1427.–1445.) b. I, f. IV, br. 42 – 5. V. 1434. – b. I, f. I/3 – 30. VIII. 1434.

[7] O toj bratovštini opširno: S. Antoljak, Zadarski katastik 15. stoljeća, Starine JA 42, Zagreb 1950, 405.

[8] DAZ – Pergamene zadarskih notara XV. stoljeća I – 6. VI. 1437.

[9] Ibid. – SZN Jacobus q. Ostoie b. I, f. I/7 – 19. IV. 1442.

[10] Ibid. – SZN Thoma Tiscouaz (1448.–1450.) b. I, f. I/1 – 20. XI. 1448. (?)

[11] G. 1456. također neki Morlak Grgur je u tom gradu mesar (SZN Nicolaus q. Benedicti (1433.–1469.) b. II, f. I – 24. VII. 1456.), što je također jedan od indirektnih dokaza, da su se u Zadru Morlaci vjerojatno najviše bavili tim zanatom, pa tako i Radojko i njegov sin Mihael Budinić.

[12] DAZ – SZN Jacobus q. Ostoie b. I, f. I/6 – 7. IV. 1440. – SZN Johannes de Calcina (1439.–1492.) b. II, f. III/1 – 16. X. 1444. – b. II, f. IV/IX/2, 83 – 3. IV. 1447. – b. IV, f. VI, 113 – 15. III. 1451. – SZN Presb. Nicolaus Lupouich (1446.–1469.) b. I, f. III – 18. VII. 1463. – SZN Johannes de Calcina b. VII, f. XIII/6, 122 – 26. VII. 1492.

[13] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. II, f. III/7, 334 - 6. VII. 1446.

[14] Ibid. – SZN Presb. Nicolaus Lupouich b. I, f. I/4 – 13. VII. 1450.

[15] Ibid. – SZN Nicolaus q. Benedicti b. II, f. I – 1458. g.

[16] Ibid. – Notarski spisi trogirskog arhiva LXVII, br. 40, str. 80 – 31. XII. 1451.

[17] Ibid. – SZN Johannes de Calcina b. IV, f. VI, 383 – 7. V. 1453. – SZN Gregorius de Bosco b. VI, f. VI/1 (Processi) – 5. IV. 1469.

[18] Ibid. – SZN Johannes Franciscus Grisinus b. I, f. I/6 – 20. I. 1474. – SZN Simon Damiani (1440.–1476.) b. VI, f. VII/7 – 4. XII. 1474.

[19] Ibid. – SZN Simon Damiani b. VI, f. VII/7 – 7. II. 1475.

[20] Gaženice su bile vjerojatno između Arbanasa i Jelenice (C. F. Bianchi, Zara cristiana I, Zara 1877, 479, II (1879), 167).

[21] Nekoć lokalitet u neposrednoj blizini Zadra (C. F. Bianchi, o. c. II, 405).

[22] DAZ – SZN Petrus de Dragono (1470.–1486.) b. I, f. I/4 – 3. IX. 1476. – SZN Johannes de Calcina b. VI, f. X/8, 270 – 9. XII. 1478. – SZN Gregorius de Bosco b II, f. II/6 – 6. VI. 1497. – SZN Johannes de Calcina b. VII, f. XII/4, 9a, 78 – 8. II. 1484., 30. III. 1486. – b. VII, f. XIII/6, 102a, 122 – 30. XI. 1491., 26. VII. 1492. – Arhiv nekadašnjeg samostana sv. Dominika br. 2271 – 1501. g. – SZN Johannes de Monteferrato (1501.–1508.) b. I, f. I – 29. I. 1504. – SZN Marcus Antonius de Bassano (1503.–1509.) b. I, f. I – 15. III. 1505., 2. XII. 1506., 28. XI. 1512. – SZN Presb. Petrus de Pago (1486.–1529.) b. II, f. II/5 – 7. X. 1517.

[23] »... Nicolao Budinich de uilla Rachchiniza districtus Sibenici ...« (SZN Johannes Franciscus Grisinus b. II, f. II/10 – 15. X. 1494.).

[24] DAZ – SZN Presb. Petrus de Pago b. II, f. II/5 – 7. X. 1517. – SZN Simon Corenichius (1509.–1536.) b. I, f. II – Bastardelli – 26. VIII. 1526. – SZN Michael de Zandonatis (1529.–1540.) b. I, f. I/6 – 11. X. 1535.

[25] Ibid. – SZN Johannes a Morea (1545.–1570.) b. I, f. I/4 – 3. VI. 1550. – b. I, f. I/5, 19a – 28. VIII. 1560. – b. I, f. IV, br. 57 – 5. I. 1564. – SZN Daniel Cavalca (1551.–1566.) b. I, f. II/6 – 12. IV. 1565. – SZN Nicolaus Drasmileus (1539.–1577.) b. I, f. II/4 – 23. IX. 1565.

[26] Još 22. II. iste godine naziva se Šime Budinić klerikom i mansionarom, stolne crkve u Zadru (F. Kurelac, Pokorni i mnozi ini psalmi Davidovi složeni u slovinski jezik na čislo i miru po Šimunu Budineu popu Zadraninu, Rijeka 1861, III).

[27] U spisima se on uvijek zove Simon Budineus ili Budineo (F. Kurelac, o. c., II–VII; D. Farlati, Illyricum Sacrum IV, Venetiis 1769, 417; I. Črnčić, Najstarija poviest krčkoj, osorskoj, rabskoj, senjskoj i krbavskoj biskupiji, Rim 1867, 109–111; Š. Urlić, Prilozi za biografiju Brna Krnarutića, Građa za povijest književnosti hrvatske 8, Zagreb 1916, 351, 352; Spisi Nadbiskupskog arhiva i arhiva samostana sv. Marije u Zadru, pa oni iz DAZ-a, u kojima se spominje navedeni pjesnik), a prvi Juraj Baraković u svojoj Jaruli (Mleci 1618) naziva ga Budinić. Kukuljevićeva domišljavanja, da se rodio o. 1532. i da su bila u isto doba dva Šima Budinea ili Budinića (J. Kukuljević Sakcinski, Pjesnici hrvatski XVI. vieka, Književnik II, Zagreb 1865, 28, 29) danas su sasma bez vrijednosti.

[28] HE III, 453 i DAZ – SZN Simon Budineus (1556.–1598.) b. I, f. I/1.

[29] O toj crkvi gl. S. Antoljak, o. c., Starine 42, 405.

[30] »... plebanus seu perpetuus rector ecclesiae nuncupatae, sancti Silvestri tituli sancti Thomae intra moenia Jadrae ...« (Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352). U HE III, 453 stoji pogrešno, da je ta crkva bila izvan gradskih zidina!

[31] DAZ – SZN Daniel Cavalca b. I, f. II/5 – 29. X. 1563.

[32] U Budinićevim rukom sastavljenim pergamenama zove se on od 1560. godine dalje »presbiter canonicus« (DAZ – Pergamene zadarskih notara 16. stoljeća).

[33] Urlić prevodi »avus maternus« Šimin djed po majci, t. j. majčin stric (Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352). Urlić je po svoj prilici uzeo za svoje tumačenje kao deminutiv od avus avuculus, jer prva riječ znači uvijek i samo djed, dok druga stric ili ujak t. j. brat od majke, brat od bake, očev ili majčin stric ili ujak ili pak muž majčine sestre (gl. o tom: C. E. Georges, Dizionario latino-italiano, Torino ²1914, 307). Po našem mišljenju Budinićeva majka je bila rođena de Sanctis, a navedeni joj je kanonik mogao biti po prijevodu riječi avus samo djed, što u ono doba nije bila rijetkost, da svećenici imaju djecu.

[34] Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352, 351.

[35] Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352 i DAZ – SZN Daniel Cavalca b. II, f. IV/2 – 1563.

[36] Da nije u tom svojstvu prisustvovao sa svojim nadbiskupom Mutiusom Calinusom na tridentinskom crkvenom saboru, dokazao je nepobitno Vj. Štefanić u radnji »Šime Budinić nije bio na tridentinskom koncilu« (Nastavni Vjesnik L, Zagreb 1941–1942, 358–360).

[37] Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352.

[38] DAZ – SZN Daniel Cavalca b. I, f. I/4 – 18. I. 1563.

[39] Š. Urlić, o. c., Građa 8, 352.

[40] D. Farlati o. c. IV, 415–417.

[41] »... Simon Budineus canonicus Jadrensis et rector simplicis cappelle sinecure sanctae Luciae in terra veteri Pagi dioecesis Jadrensis ...« (DAZ – SZN Horatius de Marchettis (1561.–1574.) b. I, f. I – 26. X. 1570.).

[42] F. Kurelac, o. c., VI.

[43] Miscellanea II–IV, Zadar 1953, 75–78.

[44] Nadbiskupski arhiv u Zadru – Nin – Procesi – Varia – XVI.–XVIII. st. – exemplum od 4. VII. 1577.

[45] J. Črnić, o. c., 108–110.

[46] »... la casetta di m. Simone Budineo ...« (Arhiv samostana sv. Marije u Zadru – No 36, str. 2a – 1. II. 1582.).

[47] J. Črnčić, o. c., 110, 111.

[48] U HE III, 453 piše, da je Budinić živio u Rimu osamdesetih godina 16. stoljeća.

[49] Ona je bila u nekadašnjoj »Calle carriera«, a danas Širokoj ulici.

[50] DAZ – SZN Simon Venier (1586.–1616.) b. I, Protocollo XII, 28, 28a – 15. X. 1594.

[51] »... in Salinis extra muros Jadre. ...« (DAZ – SZN Francesco Primizio [1590.–1608.] b. I, f. I/5 – 5. V. 1595.).

[52] Naime od 1581. do 1594. nemamo njegovih notarskih spisa, pa stoga Urlić zaključuje, da se Budinić bavio tim poslom između 1556. i 1580. kao i od 1595. do 1599. godine (Š. Urlić, o. c. Građa 8, 351).

[53] DAZ – SZN Simon Budineus (1556.–1598.) b. I–III.

[54] Ibid. – Spisi zadarskog kneza Filippo Bon (1594.–1596.) II, 329 – 4. IV. 1596.

[55] O njemu opširnije gl. S. Antoljak, Novi podaci o hrvatskom pjesniku Petru Zoraniću. Građa za povijest književnosti hrvatske 22, Zagreb 1952, 254, 255.

[56] Nadbiskupski arhiv u Zadru-Nin-Procesi-Varia – XVI.–XVIII. st. – 17. I. 1597.

[57] F. Kurelac, o. c., V.

[58] »13. dec. 1600. Obito del R. Simon Budineo Canonico sepolto al domo« (F. Kurelac, o. c., II).

[59] DAZ – Spisi zadarskog kneza Filippo Bon II, 150a, 336a – 15. IV. 1595. 24. V. 1596.

[60] Arhiv samostana sv. Marije u Zadru – No 36, 133a, 134 – 1593.–1597. – DAZ – SZN Zuanne Braicich (1621.–1645.) b. I/3, 39 – 24. VI. 1622. – Arhiv samostana sv. Marije u Zadru – No 36, 272a – 11. XII. 1622. – DAZ –SZN Zuanne Braicich b. I/8, 4a – 24. IX. 1623. – b. II, f. II/14, 27 – 3. V. 1625. – b. VII/74, 6a – 9. XI. 1638. – Arhiv samostana sv. Marije u Zadru – E 13 (Libro de'conti delle rev. monache del monastero di s. Maria), 233a – 14. VII. 1651.

[61] Sa Lošinja je i isusovac Maksimilijan Budinić (r. Vel. Lošinj, 15. II. 1825. u. Dubrovnik, 15. I. 1894.). On je napisao historiju o isusovcima u Dalmaciji, koja je ostala u rukopisu (HE III, 453).

[62] DAZ – SZN Pietro Fumati (1620.–1624.) b. I,41a 42 – 10. VIII. 1620. – SZN Simon Braicich (1645.–1678.) b. VI, f. VIII, br. 232 – 13. VI. 1662.

[63] Ibid. – SZN Simon Braicich b. III, f. III/52, 43 – 26. IV. 1670.

[64] Ibid. – SZN Francesco Bonicelli (1707.–1746.) b. I, f. VI, br. 29 – 9. I. 1726.

[65] Tako je na pr. pjesnik Petar Zoranić dobio ime po svom djedu Petrici ili Petru Zoraniću »aliter de Albis« (S. Antoljak, Novi podaci o hrvatskom pjesniku Petru Zoraniću, Građa 22, 248–250).

2. *Pjesmice zadarskog notara Franje Sorinija*

U isto vrijeme kada i u Dubrovniku i Splitu, i u Zadru se javljaju prvi hrvatski pjesnici (potkraj 15. stoljeća). Samo tadašnji zadarski pjesnik svećenik Jerolim Vidulić[1] (u. 1499. od kuge) usto je interesantan, jer je bio i notar u tom gradu.[2] I diletantski književnik i pjesnik Mikša Pelegrinović, hvarski plemić, bio je kriminalni »kančilir« u Zadru od 1549. godine do svoje smrti (1563),[3] a njegov mlađi suvremenik također zadarski notar Šime Budinić isto je bio pjesnik.[4]

Takav je bio i Franjo Sorini, koji je kao notar (1656.–1677.) u svojim spisima pisao na hrvatskom jeziku vrlo naivne pjesmice. No te se ne mogu mjeriti nikako s pjesmama naprijed navedene trojice. Da je tako, dokazat će nam same te pjesmice, koje ipak ovdje iznosimo i objelodanjujemo, jer su unatoč svojoj gotovo nikakvoj umjetničkoj vrijednosti pisane hrvatskim jezikom, a odnose se jedino na njegov notarski posao.[5]

1.

Bud Na Salauu moga Boga
Svaki dobri moi pocetak,
Od cignienia suega ouega,
Taki bio, i dospitak.
Naij pri tome da ugodu,
Obslusuiuch Slaunu uiru,
Nekae ugodno, i Narodu
zelich zivit ia u miru.

2.

Iest od Chisé Sorinoué
Koi pisma ona sloxi,
Iù trudu libre oue,
S alfabeton on umnoxi.
On ne pita zato mito,
Négo ima samo xegliu,
da ti reces stanouito,
S milimuse Spasatgliu.

3.

Près da nikoga sad se trudi,
Kartu suaku priurachiati,
U pocetaku suech ça xudi,
Scladno hochie oudi naiti.

4.

U dui karte sagne oue,
Suaka iesu raspitana,
Ier po redu lienózoué,
Sua imena rasabrana.

5.

Repertorij ou ucini,
Nodar Sorin kise xoue,
s mnoghin trudon ù iedini,
Sue kolike karte oue.

6.

Znan da suaki xeglion xudi,
Cae potribno gniemu imati,
Pres da uéchi cini trudi,
Ou pocetak htij gliedati.

7.

Ni potribno priurachiati,
Sue kolike karte oue,
Ako xeli ci ça naiti,
Suako ime páse zoue.

8.

Neka suaki naiti bude
U potribah sue ça jischie,
Neturpechi muke, i trude,
Prauoé ono utocischie.[6]

O zadarskom građaninu i notaru Franji Soriniju znamo vrlo malo. Još od 1645. do 1650. djelovao je također kao notar u Zadru Ivan Sorini,[7] za koga ne znamo, u kojem je odnosu bio prema Franji, čiji se otac zvao Lovro (Laurentius). Prvi put se Franjo Sorini spominje 1653. u svojstvu pomoćnog notara (coadiutore) zadarske općine, koja je ostala bez notara, a 1656. preuzima i tu samu dužnost. G. 1670. zastupa posjedovna prava bolnice sv. Marka u Zadru, a 1678. je konačno objavljen popis njegovih notarskih spisa, u kojima je još 1656. na prvoj strani svoga prvoga sveska, a onda i u ostalim stavio svoj grb, dok je na kraju indeksa (također prvoga sveska) naslikao psa i ispod toga stavio natpis: »Fides mea«. G. 1719. nalazimo u spisima notara A. Radulea,[8] da je Sorini mrtav.[9]

[1] Njegovi spisi (1483.–1499.) čuvaju se u Državnom arhivu u Zadru.

[2] O njemu gl. G. Praga, Zara nel Rinascimento, Estratto dall' Archivio storico per la Dalmazia XX, Roma 1935, 15 i H. Morović, Jedna stara zadarska lokalna pjesma, Građa za povijest književnosti hrvatske 23, Zagreb 1952, 55.

[3] M. Kombol, Poviest hrvatske književnosti do narodnog preporoda, Zagreb 1945, 122–124, 126–128, 135, 157, 160, 164–166, 412.

[4] Te se nalaze u Državnom arhivu u Zadru u Spisima naprijed navedenoga zadarskog notara Simon Budineus f. IV/2, 3 (1560.–1589.) – Bastardelli, koje je prepisao arhivist Dr. A. M. Strgačić i on će ih objelodaniti. Kako se jedna potpuno nepoznata Budinićeva pjesmnica nalazi i u Spisima zadarskog notara Simon Mazzarellus (1555.–1589.) b. II, f. IV/7 – Bastardelli, to je ovdje iznosim:

Da bi na nichi dni – v' Thesaligi bil
nebi lipu Daphni – otaz u louor schril
Nebi siringu vil – stechiu Pan gliubçiçu
nichi Bog prituoril – u' tanchu terschiçu.

[5] Prvu je pjesmicu napisao 1656. godine na prvoj strani prvog sveska svojih spisa. Drugu na početku drugog sveska 1657. godine. Treću iste godine na kraju repertorija četvrtog sveska. Petu iste godine na početku petog sveska, a šestu 1659. također na početku šestog sveska, dok je sedmu 1661. na početku osmog, a osmu iste godine na kraju registra devetog sveska.

[6] DAZ – SZN Francesco Sorini (1656.–1677.) b. I, f. I/1–6, 8, 9.

[7] Njegovi spisi čuvaju se u DAZ-u.

[8] U istim spisima nailazimo 1718. godine i na Lorenza Sorinija (DAZ – SZN Antonio Raduleo [1701.–1721.] b. II, f. II/9, 23 – 13. XII. 1718.), za koga također ne znamo, u kakvom je bio rodbinskom odnosu prema Franji.

[9] DAZ – SZN Francesco Sorini b. II, f. VIII – 2. VII. 1653. – SZN Francesco Lantana (1669.–1687.) b. I, f. I/1 – 23. XI. 1670. – SZN Francesco Sorini b. II, f. VIII – 22. IX. 1678. – b. I, f. I/1 – SZN Antonio Raduleo b. II, f. II/9, 31a – 24. I. 1719.

Résumé

MISCELLANEA JADERTINA

1. TROIS CONTRIBUTIONS À L'ÉTUDE HISTORIQUE DE LA TOPOGRAPHIE ET TOPONYMIE DES ÎLES DE L'ARCHIPEL ET DE L'ENVIRON DE ZADAR

a) *Kornat*

Se servant des sources publiées, des travaux cartographiques et des cartes, et surtout des documents conservés dans les Archives d'Etat de Zadar, l'auteur énumère et analyse tous les noms par lesquels Kornat et son groupe d'îles ont été désignés, à partir du 10e siècle, à savoir: τρεβενώ, Encoronata, insula sancte Marie, lencoronada, Tarac, torreta, Cornate, izola di santa Maria, Incoronata, Lanchoronata, Luncuronata, insula vocata Stomorin otoch, Toreta, insula Sancte Marie dela Toreta, insula sancte Marie Torette, Torretta, Turretta, Chernata, Cherenata, Incoronate, Coronati, Coronata, scogli dell'Incoronate, isola deli Incoronate, Coronate, Incoranata (Kornat), Krunarski otok, Kornat, Kornati,

Opat. Ceci lui suggère des observations qui réfutent d'elles-mêmes quelques hypothèses antérieures concernant l'évolution du nom de cette île. Il est en outre démontré d'une manière indubitable que l'»insula sancta Maria«, c'est à dire »Stomorin otoch«, est le Kornat d'aujourd'hui.

b) *Vrgada*

L'auteur démontre, en citant à l'appui surtout des documents qui se trouvent aux Archives de Zadar, quelle était, depuis le 10e siècle, l'évolution du nom de cette île (Λουμβρικατόν, Levigrada, Lubricata, Lapcate, Bergata, Lauergada, Vergade, Lapchat, Laptach, Labkat, Lapkat, Vergata, Vrigada, Vergada, Vrgada). Il souligne notamment qu'en 1390 encore, Vrgada était appelé en croate »Lapcat«.

c) *Oštri rat – Vrševac – Puntamika*

L'auteur expose l'histoire de la presqu'île ou pointe de terre portant les noms sus-mentionnés, se servant principalement des sources inédites qui se trouvent aux Archives d'Etat ainsi qu'aux archives de l'église de sainte Marie à Zadar. Il étudie la littérature qui, depuis le 17e siècle, s'est occupée du nom de cette presqu'île, de même que les cartes géographiques, anciennes (remontant au 14e siècle) et nouvelles, sur le même sujet. Il cite en outre, dans l'ordre chronologique, un grand nombre de documents, trouvés dans les archives indiquées plus haut, où, depuis 1204 à 1766, on mentionne ce nom en plusieurs variantes.

Se basant sur ces documents, l'auteur réfute les explications erronées avancées par différents écrivains, notamment italiens, sur la génèse du nom de cette presqu'île. Il rectifie aussi la date de la première mention documentaire du nom »Ostrirad«. De la même manière il étudie le nom de Vrševac, exprimant le doute quant à l'application de ce nom à la presqu'île en question. Finalement, l'auteur traite du nom »Pontamica« ou »Puntamica«, appélation maintenue d'une façon artificielle et d'origine bien plus récente que le nom croate d' »Ostrirad« ou »Oštrirat«.

2. DEUX CONTRIBUTIONS À L'ÉTUDE DE L'HISTOIRE DE LA LITTÉRATURE CROATE À ZADAR

Dans le second article, l'auteur donne des nouveaux renseignements sur les anciennes auteurs zaratins Šime Budinić et Franjo Sorini.